ДІСЕРТАЦІЄ

ДЕСПРЕ

ТІПОГРАФІІЛЕ

РОМЪНЕЩІ

ДИ

Трансілваніа ші дивечінателе Църі дела дин-
чепътъл лор пънъ ла времіле ноастре.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Скріс де

ВАСІЛІЄ ПОПП,

а фръмосецлор Мъестрій, а Філософіі ші Медічі-
неї Доктор, ші К. К. Монтано-Камерал
Фізік ди Злагна.

СІБІЇ, 1838.

Сау тіпъріт ла Георгіе де Клоцій.

Multa in his rebus quaeruntur, multaque nobis clarandum est, plane si res exponere avemus.

Lucretius.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Imprimatur.
Cibinii die 18-a Februarii 1838.
Jos. Benigni de Mildenberg m. p.
Censor et Libr. Revisor.

Despre ȋnceputul Tipografiilor ȋn Europa peste tot.

I.

Nici o Mȣestrie (afarȣ de Mȣestria scrierii) nu au astat atȣta spre kultura cȣflet ului ši mincii omenešti, prekum ši spre ȋnaintarea šiincelor, prekat au astat aflarea Mȣestrii tipografičeši. Ačestii Mȣestrii are a mulcȣmi Europa ču luminātȣ kultura Naciilor, kare o lakueск. Dar prekum alte Šiince ši Mȣestrii, aša ši Mȣestria tipografičaskȣ dela ȋncepu-turi mici, ȋncet pe ȋncet s'au ȋnȣlcat la a-castȣ kulme, ȋn kare cu afla akum ȋn timpul nostru.

Zik uni, kumkȣ Kinezii ku multe bukuri ȋnaintea Europenilor ar fi skobit Litere pe table de lemn, ši aša ar fi tipȣrit kate o fole. Zik mai ȋnkolo, kumkȣ acastȣ Mȣestrie dela Kinezi o ar fi adus ȋn Europa oare kare Marku

Венеціан, каре Мѫестріе маї тѫрзіѫ Лаѫрентіе Костер, Четѫцан дін Харлем a) аша біне оар фі лнтребѫінцат, кѫт де Патріоцій сѫї лнтѫіѫл Типограф, шї Афлѫторіѫл Типографіі с'аѫ нѫміт. Батѫр кѫ маї тѫрзіѫ с'аѫ адевѫрат, кѫ Мѫестріа Типографіі с'аѫ афлат прін Немці, шї анѫміт прін Іоан Гѫнцфлаіш, нѫміт Гѫтѣнбѣрг, лн Могѫнціа b). Адевѫрат, кѫ ачастѫ Мѫестріе кѫ Літере сѫпате лн лемн, іасте мѫлт осѫбітѫ де Мѫестріа Типографіі де акѫм, лн каре Літеріле сѫнт мішкѫчоасе кѫт лесне, шї дѫпѫ плѫчѣре се пот мѫта. Чел дінтѫіѫ, каре аѫ афлат Літеріле чѣле мішкѫчоасе, тѫмте с'аѫ чопліте дін метал, аѫ фост маї сѫс нѫміѫл Іоан Гѫтѣнбѣрг, каре ашѫѫндѫсе кѫ лѫкѫінца лн Аргенторат, c) аѫ афлат адевѫрата Мѫестріе а Типографіі.

Ачест Гѫтѣнбѣрг лнтрѫ анії 1438 — 1439 аѫ тіпѫріт мѫлціме де Кѫрцї лнтрѫ аскѫнс d).

---

a) Харлем, Ораш фрѫмос лн Холандіа, лѫнгѫ рѫѫл Спара.

b) Могѫнціа, немцеще Маінц (Meinz) іасте Четате вестітѫ нѫ де парте де рѫѫл Раїна, лн Мареле Прінціпат Хессен.

c) Аргенторат, немцѣще Шрасбѫрг (Strasburg), о Четате таре, апроапе де рѫѫл Раїна (Rhenus) сѫ ціне де Крѫімѣ Францезілор.

d) Пентрѫ че аѫ тіпѫріт ачест Гѫтѣнбѣрг лнтрѫ аскѫнс, вежї Граматіка Домнѫлуї І. Бліад. Сібіїѫ. 1828. лн Префаціе, Фоаа XXI.

Тот ачест Гвтѣнбѣрг двпъ зѣче анї лнторкъндсе ла Могвнціа се фъкъ Товарзш кв одре каре Доктор Іоан Фавст, ші кв внвл Петрв Шефер, каре лн локвл Літерілор челор чопліте с'ав тъмъте ав афлат чѣле вързате, каре Тіпографіі пъне лн зіоа де астъзї ле лнтребвінцазъ. Дін Аргенторат ші Могвнціа с'ав лнтінс Мъестріа Тіпографіі прін тоатъ Германіа, Галліа, Італіа, ші алте Провінції але Европії, дар лн пърціле, лн каре лзквеск Романії авїа ав стрзкзтвт ачастъ Мъестріе пела лнчепвтвл вѣквл ал шаіспрезѣчіле a).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Деспре лнчепвтвл Тіпографіілор лн Трансілваніа песте тот.

II.

Пела лнчепвтвл вѣквлвї ал шаіспрезѣчілѣ лнтінзіндсе Догмеле Ревтеранілор ші але Калвінілор прін тоатъ Ѵнгаріа ші Трансілваніа, се стрздвъ фіеще каре парте а сзмъна ші а лзці Догмеле сале кв кът ар пвтѣ кв маї маре фолос, ші сокотінд кз прін тіпърірѣ Кърцілор кв атъта маї лесне с'ар пвтѣ ажвнце ачел скопос: лн скvртз врѣме ав рздікат 26 де Тіпографіі,

---

a) Везї деспре ачѣстѣ маї пе ларг Nemethi Memoria Typograph. Pestini. 1818. pag. 7—8.

дін каре нѫмаї ѳна ера а Папісташілор, чѣлелалте тоате, с'аѳ кѫ ера а Лѫтеранілор, с'аѳ а Калвінілор a). Ачещї ноі Реформаторі нѫ ера мѫлцѫміцї, ка нѫмаї пе ачѣлѣ Нації, каре се цінѣ ші ѳрма Догмеле Апѳсталѣ, сале трагѫ кѫтрѫ Догмеле сале, чі се стрѫдѫ ан тот кіпѫл, ка ші пе чеї де лѣџѣ Рѫсѫріталѣ, пе Гречі, Сѫрбі, ші маї вѫртос пе Романі, карії ера анті нші прін тоатѫ Трансілваніа, ші ан оареші каре пѫрцї а Ѭнгарії, аї вѫна спре анвѫцѫтѫріле сале.

Пентрѫ ачѣѫ анчепѫрѫ а тіпѫрі Кѫрцї гречещї, сѫрбещї ші романещї, прін каре аместека анвѫцѫтѫріле сале. Дар нѫ нѫмаї ачещї Лвѫцѫторі прін Догмеле, чі сѫмѫна прін Кѫрціле сале, дар анѳшї маї марі Цѫрії ла Лѫнѫріле де обще, се сілѣ ан тот кіпѫл, ка анвѫцѫтѫріле ачестора се сѫ лѫцаскѫ антрѫ тоате Націіле, ші де осебіт антрѫ Романі.

Ан Діета с'аѳ Лѫнарѣ Цѫрії дін 30 Ноемвріе 1566 Артікѫлѫл 36. 37. ачѣсте ѳрмѫтоаре стаѳ ансѫмнате: „Ан трѣба кѫчерії анкѫ маї „наінте кѫ общѣскѫ анцелѣџере с'аѳ хотѫрѫт, „ка дѫпѫ кѫпрінсѫл Артікѫлелор маї дінаінте, „проповедѫірѣ Евангелії (дѫпѫ анцелесѫл „Ноіторілор) нічї антрѫн фѣліѫ де Націе „сѫ нѫсе анпѣдече, нічї крѣщерѣ чінстії лѫї „Дѫмнезѣѫ сѫ нѫ се вателе, ка маї біне тоате

a) Nemethi Memoria Typograph. Pestini. 1818. pag. 9.

„Анкінзчвніле ідолещї, ші чѣле Анпотріва лві „Двмнезев лвкрврї сз се квржцз, ші сз Анче„тѣзе; ші акѳм де нов с'ав хотзрът, ка Ан „Щара ачаста Ан тоате Націїле ачест фѣліѳ де „ересврї (Кредінца Апвсвлві ші а Рзсзрі„твлві) сз се лапеде, маї вжртос Антрз „Романії; акзрора Пзсторї орвї фііна, повз„цвеск пе орвї, ші аша ші пе сіне ші Попо„рвл двк спре періре. — Ачелора, каре нѳ ар „врѣ сз аскѳлте адевзрвл, сз порѳнчаскз Анзл„цімѣ са (Прінцвл Щзрії) ка кѳ Епіскопвл ші „Gѳперінтендентвл Георгіе сз се діспѳтз дін Бі„бліе, ші сз мѣргз ла Анцелесвл адевзрвлві, „ші карії ші аша нѳ ар да лок адевзрвлві, сз„се прінда, фіе Епіскоп Романъ, Преот, сав Кз„лвгер, ші нѳмаї де алесвл Епіскоп Георгіе Gѳ„перінтендентвл, ші де Преоції прін ачелашї а„лешї, сз аскѳлте, іар ачея, карії с'ар Анпро„тівї ачестора, сз се педепсѣскз ка чеї некре„дінчошї Щзрії a).

a) A' Religioral végeztetett vólt ez elött-is egyenlő akarattal megtekintvén, hogy mindeneknek fellete minden kereszténveknél Isteni dolgat kellyen Szemek előtt viselni, hogy az előtt Artikulusok tartása szerint az Evang. praedicalása semmi némű nemzet között meg nehábortassék, és az Isteni tisztesége neveledése meg ne bántaszik, sőt inkább minden bálványozások, és Isten ellen való káromlások közülünk kitisztassanak, és megszünyenek, mostis azért ujjabban vigeztetett, hogy ez biradalomban minden

Де аічї се вѣде, кз о парте де Романї прімі Лвзцзтвріле ачестор Лноіторї, кзрора Прінціпвл ле дзд8 Епіскоп пе маї с8с зіс8л Георгіе. Лзнгз тоате ачѣстe хотзрърї, Романїї, партѣ чѣ маї маре ста таре лнпротівз ачестві маї с8с н8міт Епіскоп, ші се цінѣ морціш де лнкзцзтвріле векілор сзї Преоцї, пентр8 ачѣа Лноінторіі лн Діета, каре с'а8 цін8т лн Т8рда лн 16 Ian. 1568 Артік8л ал 13лѣ таре се желвеск, к8м Романїї н8 врѣ8 сз аск8лте де Епіскоп8л че ліса8 рзнд8іт, чі се цін де лнкзцзтвріле чѣле грешіте а векілор Преоцї; пентр8 ачѣа се роагз, ка Лнзлцімѣ са д8пз хотзрърріле, че а8 фзк8т к8 Цара маїнаінте, мілостівѣщіе сз лнгздзе лнаінтаре Евангелії, ші орвещіле лнпротівірї ачелор че се лнпротівеск, сз

Nemzetség közül efféle bálványozások ki töröltessenek, kivált képen az oláhok közül, kiknek Pastori vakak lévén, vakakat vezetnek, és eképpen mind magakat mind a' szegény községet veszedelemre vitték. Azoknak, a' kik az Igazságnak engedni nem akarnának, ö Felsége parantsolja, hogy György Püspökkel és Superintendessel az Bibliából megvetekedgyenek, és az Igaságnak értelmére menyenek, ki ha ugyis a' megesmért igazságnak helyt nem adnának, a' tartoztassának, vagy ohla Püspök, vagy Papok, vagy Kalugerok lésznek, és mindek tsak egy választott Püspökhez György Superintendeshez, és az ö tölle választott Papokhoz halgassanak, a' kik pedig ezeket megháborittanak hitetlenség poenajaval büntetessenek.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ле педепсѣскѫ. Маї сѫс зісѫл Ѧртікѫл аша сѫнѫ: „Ѧнѫлцімії тале кѫ ѫмілінцѫ арѫтѫм. „Сѫнт мѫлцї ѧн ачастѫ Царѫ а Ѧнѫлції тале, „карії Епіскопѫлѫї, каре дін міла Ѧнѫлції тале „с'ѫл ѧнѫлцат спре чінстѣ Епіскопѣскѫ, нѫ се „сѫпѫн, чі сѫпѫіндѫсе векілор сѫї Преоцї, ші „аскѫлтѫнд де рѫтѫчіріле лор, ачестѫ се ѧн„протівеск, ші ѧн Дрегѫторіа са ѧл ѧнпѣде„кѫ. Не рѫгѫм Ѧнѫлції тале, ка дѫпѫ рѫндѫле„ле маїнаінте кѫ Цара фѫкѫте, сѫ ѧнгѫдї мѣр„цере'наінте Евангелії, ші ѧндреснѣцеле ѧнпро„тівірі ачестор Ѧнпротівіторї сѫле педепсеці. a)

Ачест Епіскоп Георгіе, каре лѫпѫдасѫ лѣцѣ грецескѫ, ші прімі чѣѧ ѧноіторілор, сѫ вѣде, кѫ ѧл мѫріт ла ѧнѫл 1577 пентрѫ кѫ ѧн Діета дін 5 Ѧпріліе ачестї Ѧн, Ѧртікѫл ѧл 7лѣ ачѣсте се афлѫ скріс: „Фіінд кѫ ші ѧнтрѫ „рѫмѧнї се афлѫ де ачеѧ, пе карії лѫмінѧндї „Дѫмнезѣѫ, с'ѫл лѫпѫдат де Лѣцѣ грецескѫ, „ші аскѫлтѫ кѫвѧнтѫл лѫї Дѫмнезѫ (дѫпѫ

a) Felségednek alázatoson jelentyük, sokan vadnak ez Felséged országában, kik az oláh Püspöknek, mellyet Felséged kegyelmeségéből a' Püspökségnek tisztére választtatott, nem engednek, hanem a' régi Papoknak, és azok tivelgéseinek engedvén ellent állanak, eötet az Tisztében elő nembotsáttyák, könyörgünk Felségednek, hogy Felséged országával tett elebeni végzese szerént az Evangeliumnak kegyelmesen engedgyen előmenetelt, és az ellen való vakmerö bátórságokat bűntessemeg.

„Анцзлесзл Аноіторілор) ші ле аз „мзріт Сзперінтендентзл (Епіскопзл) пен„трз ачѣл пот сзші алѣгз алтзл ан локзл а„челзя. a) Аѫнгз тоатз статорнічіа Ромѫнілор пе лѫнгз Аѣцѣ ші Кредінца Стрзмошілор сзї чѣ гречѣскз, тотзші мзлцї аз трекзт антрз ачѣле врем лa Догмеле Аноіторілор, маї алес флоарѣ Ноблѣцій, анвіншї саз прін мзлте нзказзрї, че ліс фзчѣ; саз прін дарзрї ші дрегзторії че ліс фзгздзя. b)

---

a) Mind hogy az Oláhok köztig vagynak olyanok, kiket az Isten megvilágositván, a' Görögvalástol elallatak, és az Isten igéjét halgattyák, és Superintendesek meghólt, ök magoknak mást választhassanak helyébe. Вezї деспре ачѣстѣ Яртїкзле чѣле векї а Цзрії Ярдѣлзлзї ан Манзскріптзрї, карії се афлз ла Прѣсфінціаса Пзрінтеле Епіскоп ал Фзгзрашзлзї Іоан Лемені, каре ка ізвіторіз де Історіа ші антѫмплзріле Націй сале, іаз кзмпзрат дела Д. Алексіе Шофалві, Секретаріз тезаврaліческ кз о 130 Фіорінї ан арцінт. Вezї деспре ачещї Яртікзлї ші Кзртічіка: Tudományos Gyujtemény 1830. XIV. Esztendei foljamat III. vagy Mart. kötet. Pesten pag. 97.

b) Вezї: Relat. Petri Dobra Fiscal. Direct. de 28 Decemb. 1748. ad R. Thesaurar. apud Vajda Sinopsis Jur. Transylv. Claudiop. 1830. pag. 156—7. Suppl. Libell. Valach. Claudiopoli 1791. pag. 42—3.

Despre ânceputul Tipografiilor românești în Transilvania de obște.

Brașov (Corona) în Districtul Brașovului sau a Bârsii.

III.

Ioan Honter, care s'au născut în anul 1498 au fost vel dintâiu, care au adus Meștria Tipografii în Transilvania. Înainte bărbat bărbănic, după ce au săvârșit toate învățăturile în Academiile dinafară, s'au întors la Brașov la anul 1533 adunând în sine toate trebuincioase pentru Tipografie, ši în anul următoriu 1534 au ši început a tipări Cărți, mai întâiu latinești. Fugind Brașovului, ši Ioan Benkner spre întemeiarea acelei Tipografii la anul 1546 au răzdicat o Moară de hârtie a). Honter la anul 1544 cu fuga Paroh Brașovului, ši muri la anul 1549. Valentin Wagner, următoriul lui Honter în Parohia Brașovului nu cu mulțumi nu acela, ca numai pentru Papistași, pe carii partea îi mai mare îi au trage cătră Dogmele sale, cu tipărirea Cărții, ci se sili în tot chi-

a) Vezi: Mathias Miles Siebenbürgischer Würgengel. Seit. 40. la Wallaszky Consp. Rei publ. deterar. Budae. 1808. pag. 187.

нѫл ка пе Греч҃ї, Бѫлгарї ші Ромѫнї, карії лѫкѫм ын Брашов, сѫї трагѫ кѫтрѫ Ынѣзѫтѫріле сале; пентрѫ ачѣа спре ынтребѫінцарѣ Гречілор нѫ нѫмаї Катехісѫл лѫї Ѧтер ла анѫл 1550, дар ші новѫл Тестамент пе гречіе префѫкѫт ла анѫл 1557 кѫ келтѫіала са л'ѫ тіпѫріт a). Тот ынтрѫ ачест тімп се вѣде кѫ ѫ ѫдѫс ші Літере кірілічеші; пентрѫ кѫ ла Бісѣріка с. Ніколае дін Болгарсеѫ Брашовѫлуї, ын подішорвл Фѫмеілор, се афлѫ о Евангеліе сѫрвѣскѫ тіпѫріть ын анѫл 1562 кѫ порѫнка ші келтѫіала лѫї Іоан Бенкнѣр, Жѫделуї Брашовѫлуї.

Пела анѫл 1580 ынчепѫрѫ аічї асе тіпѫрі ші Кѫрцї ромѫнещї; ынсѫ, батѫр кѫ о Хронологіе ромѫнѣскѫ b), каре се ынчѣпе пела анѫл 1492 ші скріе деспре венірѣ Бѫлгарілор ла Брашов, деспре ынтѫмплѫріле Бісѣрічії с. Ніколае де аколо, ші деспре Преоцїї ачеї Бісѣрічї, ші се ынтінде пѫнѫ ла анѫл 1637 спѫне, кѫ пе ачест тімп с'ар фі тіпѫріт аічї мѫлціме де Кѫрцї ромѫнещї, тотѫшї пѫнѫ акѫма нѫмаї о Карте не іасте кѫноскѫтѫ дін ачѣле тімпѫрї, ба, чеї маї мѫлт, о сѫтѫ ші маї мѫлт де анї нѫ маї вѫд Кѫрцї тіпѫріте ын Брашов, че ѫ фост прічіна нѫ се щіе. Кѫ мѫлт маї тѫрзїѫ, пела анѫл 1733 іарѫ ѫ ынчепѫт а тіпѫрі аічѣ Кѫрцї; дар ші а-

a) Nemethi oper. sup. cit. pag. 71. Wallaszky oper. sup. citat. pag. 145.

b) Marienburg. Siebenb. Geſchichte. Peſt 1806. S. 178.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

чѣстѣ требѹе сѫ фіе фост фоарте пѹціне; пентрѹ кѫ ші дін ачѣсте кремі нѹмаі о Карте не іасте кѹноскѹтѫ. Пела анчепѹтѹл кѣкѹлѹі кѹргѫторіѹ с'аѹ івіт маі мѹлте Кѫрці дін ачастѫ Тіпографіе, ансѫ кѹ Літере фоарте проасте, ші маі кѹсамѫ нѹмаі Кѫрці бісѣрічещі. — Анаінте де доі анї се вѣде кѫ ѹн Тіпограф стреін кѹ нѹмеле Гѫтт (Gött) аѹ трас ачастѫ Тіпографіе кѫтрѫ сіне, ші оаѹ аноіто, дін каре аѹ ші ешіт врео кѫтева Кѫрці фоарте нѣтед тіпѫріте, ші авем нѫдѣжде кѫ маі мѹлте бор еші ла лѹмінѫ.

Чѣ дінтжіѹ Карте, каре аѹ ешіт дін ачастѫ Тіпографіе, ші чѣ маі вѣке анторѫ Кѫрціле романещі, іасте ачастѫ ѹрмѫторре:

Карте че се кѣмѫ Евангеліе кѹ лецѫторѫ типѫритѫ л Зилеле Мѫріі лѹі Батори Крищов, ші л Зилеле марелѹі де Дѹкеѹ лѹмінат Архіепископѹлѹі Генадіе че аѹ фост спре тот деспѹл Мѫріі лѹі. Ѧтѹнче ера деспоіторѹ л тоатѫ цара рѹмжнѣскѫ кѹнѹл крещин, ші дѹлче Михнѣ Воеводѹл. Є кѹ ажѹторіѹл Дѫ. ші кѹ вом ачестор тѹтѹрор, ші алалтор, єѹ жѹпжнѹл Хрѫшила) Лѹкач жѹдецѹл Брашовѹлѹі ши атот цинѹтѹл Брѫсеі, деду делє типѫрі, ла о міе фѣп. b)

a) Нѹмеле чел адевѣрат аѹ фост Лѹкач Хіршер.

b) Ачастѫ Карте аре доао Прекѹвжнтѫрі; лн чѣ дінтжіѹ аратѫ, кѹмкѫ пе ачел тімп аѹ фост Прінц Ардѣлѹлѹі Кріщоф Баторі, іар лн Цара

Календари: Акѹм ѧтѫи рѹмѫнеск. Ашезат депе чел сѫрбескь. пе лимба рѹмѫнѣскѫ. ка ѧтрѹ р̃ де ани сѫ слѹжаск, ка ши чел сло-

---

ромѫнѣскѫ ера Домн Міхнѣ, ші Ярхімітрополіт Серафім. Ядоаоа Прекѹвѫнтаре е маї лѹнгѫ ші плінѫ де морал, каре ла ѹн лок аша сѹнѫ:
„Дрепт аѣѫ єѹ Жѹпѫнѹл Хрѫшил Доукачи Жѹ-
„децѹл де ѧ четатѣ Брашовоулоуи ши а тоатѫ
„цинѹтѹл Брѫсеи фоарт кѹ инимѫ фіѣрбинте ши
„жале апринсѫ де мѹлт жалѹ ла ачастѫ лоуми-
„натѫ Карте. Дрепт ачѣѫ ѧ мѹлте пѫрци амѣ
„ѧнтребат шам кѫѹтат пѫнѫ ѡ ам афлать ѧ
„Щара роумѫнѣскѫ, ла Ярхимитрополитѹл Се-
„рафимѣ, ѧ четате ѧ Трѫгавище. Ѩрѫ дѹпѫ че
„ѡ ам ѡбличить, ѩрѫ єѹ фоарте мам бѹкѹрать,
„ши кѹ мѹлть рѹгѫчѹне чершѹтѹам дела Сфѝ-
„ціѫ лѹи, ши ши ѡ аѹ тримис, ѩрѫ єѹ дѣка
„ѡ вѫзѹю че ѧвѫцатѹрѫ дѹмнезеаскѫ ши кѹ фо-
„лос соуфлетѹлѹи ши трѹпѹлѹи пасте ѧтрѹ а,
„ѩрѫ инима мѣ се ѧдѹлчи, ши фоарте мѫ
„сфѫтѹи кѹ лѹминатѹл Митрополитѹл Мареле
„Генадіе де ѧ тот цинѹтѹл Ярдѣлѹлѹи ши ал
„Сѫрѫѕіеи ши кѹ мѹлтѫ клиросѫ де Прешціе чеде
„требѹ ачастѫ карте. Лнкѫ ш кѹ алци Сфѣт-
„ничіи мічи, ши кѹ вол тѹтѹрорь ачестора, ши
„кѹ вол Митрополитѹлѹи Серафим, нои ѡ дѣ-
„дем лѹ Кореси Діаконѹл, че ера мешер ѧвѫцат
„ѧтрачест лѹкрѹ, де ѡ скоасе де ѧ картѣ сѫр-
„бѣскѫ пре лімба рѹмѫнѣскѫ, ѧпрѣднѫ ши кѹ
„Прешци дела Бисѣрика Шкѣилор, де лѫнгѫ
„четатѣ Брашовѹлѹи, анѹме Попа Іане, ши
„Попа Міхаи, ш. ч. Ячѣстѣ пот сѫ ажѹнгѫ

кенескь, атрачесть кип аѳ фост ла Кїек скос. Де ѳн маре Дохтор мѳскал. Саѳ тѣлмѣчить, атрачеста кипь акѳм изводит. ши

атѫт спре Історіа ачещій Кѣрцї, кѫт ші спре десѣкїрѣ Стілѳлѳї де атѳнчї де чест де акѳм. Чіне аѳ фост Стѣпѫнѳл ачещій Типографій пе ачѣлѣ врємї, днтрѳ адевѣр нѳ сѫ ціе, чі фіінд кѫ Леціле Сасілор (Statuta Saxonum) каре дн Брашов кѳ трей анї маї тѫрзіѳ с'аѳ тіпѣріт, сѫнт тіпѣріте дн Типографіа лѳї Матеї Фроніѳс, се вѣде кѫ ші ачастѫ Карте аколо с'аѳ тіпѣріт, ші кѫ ачастѫ Типографіе аѳ фост а Фамілії Фроніѳс, каре лѳкрѳ кѳ атѫта се вѣде маї адевѣрат, пентрѳ кѫ дн Картѣ, каре се афлѫ дн Ярхівѳл Бісѣрічій с. Ніколае дн Шкѣй Брашовѳлуї ачест сѫмн сѫ афлѫ МF, каре врѣ сѫ зїкѫ: Міхаіл Фроніѳс, прекѳм адевѣрѣзѫ о дндемнаре немцаскѫ, каре стѫ дѳпѫ ачел сѫмн, ші е десткл де кѳріозѫ, ші аша сѳнѫ: Anno 1630 de 25. May haben ich Martha Benknerin, hinterlassene des wohlseligen Herrn Michaelis Fronii in die wallachischen Kirch das Buch vereht zum ewigen Gedechniß, damit vieleicht die abgöttische zur wahre Erkentniß des Herrn Jesu Christi mögen dadurch bekert werde. Jo. Hirscherus. Афлѫце ачастѫ Карте парѫ ші дн Бібліотека Семінаріѳлуї дін Блаж. Їар деспре дѫнса поменѣще Петрѳ Маіор дн Історіа Бісѣрічій Ромѫнілор дін Ардѣл, ла Бѳда, 1813, Фóл. 144. Вezй ші Кѣртічіка, че скріе: Eszrevételek Schwartner Márton az Oláhokról tett Jegyzésekre. pag. 9. Pesten. 1812.

прекѹмъ лѣмафлатъ л стампъ ноаw сѧ дат. л Брашок. фев. к. Ѧѱлг. а)

Оуша покѫинціи кѫ 4 кипѫри де рафаил смеритѫл Монах дин с. Мѫнѫстире а Нѣмцѫлѫи. Брашов. 1812. де Тѵпографѫл Фридрих Херфѫрт.

Ѱалтирѣ л вересѫри де Іwан Пралѣ Молдовѣнѫл, кѫ о Префаціе амѣ деспре кѫрсѫл поезіи ромѫнещи. Брашов. де Херфѫрт. 1827.

Регѫламентѫл Касіней негѫцѫторещи дин Четатѣ Коронеи. Брашов. 1835.

О міе ѫна де нопці, Історій Ѧравічещї сѧ Халіма, лтѫіашдатѫ дін немцѣще де Іоан Бѫрак Магістратѫал Транслатор ал Брашовѫлѫї. Том. I. II. III. 1836. Том. IV. V. VI. 1837. ла Іоан Гѫтт. Кѫ келтѫіала Дѫмнѣлѫї Рѫдолф Оргідан.

Правілѫ комерціалѫ, каре кѫпрінде регѫлеле Комерцій, але Катастіфелор, ші але Векселілор, ші сокотѣла Інтереселор. ш. ч. Лкѫм лтѫіашдатѫ тѫлмѫчітѫ дѫпѫ чѣ германічаскѫ де Еманѫіл Іоан Некіфор, ші датѫ ла тіпарій кѫ келтѫала Д. Георгіе Ніка

а) Да сфѫршітѫл Кѫліндарілѫї ачѣстѣ кѫвінте стаѫ скріс: „Сфѫршитѫ кѫлиндарюлѫи прин шстенѣла Даскалѫлѫи Петкѫ Шоанѫл, дела Брашов, ши лѫи Дѫмнезѫ лаѫѫ. Поменѣще деспре ачастѫ Карте Петрѫ Маіор лн Orthographia Latino-Valachica. Budae. 1825. pag. 5.

Інспекторѫл Школалеї Комерціалъ а Капелі ромънещї дін Четатѣ Брашовѫлуї. Ла анії дела Хс 1837. Брашов, сав тіпъріт л Тіпографіа лѫї Іоанн Gött.

Фоіле Дѫмінечіі кѫ кіпѫрі. Кѫ келтѫіала лѫї Рѫдолф Оргідан. 1837.

Кѫнтаре школастічаскъ де G. Baritz. Брашов. 1837.

Gazeta de Transilvania. ші Foe literara. Брашов. Ла Гзтт. 1838.

Орзщіа (Saxopolis) Ораш ан Скаѫнѫл Орзщіі.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

IV.

Пзрінтеле Радѫ Темпѣ, фостѫл Діректор а Школалелор націоналічещї нѫ ѫніте прін Мареле Прінціпат ал Трансілваніі, скріе ан Префаціа Граммаціічіі сале, каре с'ав тіпъріт ан Сібііѫ ан анѫл 1797 кѫмкъ пела анѫл 1583 ар фі фост ан Орзщіе о Тіпографіе, дін каре ар фі ешіт ла лѫмінъ Кзрціле лѫї Моісі Пророкѫл: Фачерѣ, Апокалипсѫл. ш. а. Де чіне ав фост фзкѫтъ ачастъ Тіпографіе, ші кънд ав анчетат, нѫ сз щіе.

Бълград (Alba-Julia, акъм Alba-Carolina) Ораш ын Бармеція *) Бълградълъй де жос.

V.

Фостъ ын ачест Ораш Типографіе ынкъ пе-ла анъл 1565, ынсъ нъ романѣскъ, нічі къ Літере кірілічещі, чі латінещі. Гаврііл Бетлен Прінцъл Трансілваніі аъ фост чел дінтжіъ, каре с'аъ сілит, ка съ факъ Типографіе романѣскъ аічѣ, ші съ типърѣскъ с. Бібліе, ынсъ мърі маінаінте де ашї пътѣ ынпліні скопъл a). Георгіе Ракоці чел бътрын, ымпъторівл лъі Бетлен ын Прінціпат, аъ фост чел дінтжіъ, каре адъкънд Типографіі дін Църі стреіне, аъ ръдікат Типографіе романѣскъ ын Бълград пела анъл 1638, каре лъкръ съ вѣде де аколо, къ Генадіе Архіепіскопъл ші Мітрополітъл Бълградълъй врынд а типърі о Казаніе, каре ын анъл 1580 ешісе ын Брашов ла лъмінъ, съ сілѣ ын тот кіпъл съ факъ Типографіе ын Бълград ші съ о типърѣскъ аічѣ, прекъм с'аъ ші ынтъмплат; пентръ къ венінд дін Цара романѣскъ ын Даскъл Типограф, къ нъмеле Попа Добрѣ, Мітрополітъл с'аъ ръгат де Прінцъл, ка съ дѣе кое а типърі аічѣ Кърцї, ші іаъ ші дат; ші нъмаї декът с'аъ апъкат де типърірѣ маї със

a) Benkö Transylv. Tom. II. pag. 327.

*) Бармеція ынсъмнѣзъ ачѣія, че ын Цара романѣскъ се зіче Жъдец, ын Молдова Цінът.

нѫмітеї Кѫрцї, прекѫм аратѫ Префаціа ачеї Кѫрцї а), кѫм кѫ ачастѫ Тіпографіе с'аѳ лнчепѫт лн анѫл маї сѫс нѫміт 1638 сѫ адеверѣзѫ де аколо, кѫ тіпѫрірѣ Кѫзанії с'аѳ лнчепѫт сѫпт Генадіе, іар Генадіе сѫ вѣде афі мѫріт лн ачест ан, пентрѫ кѫ тот лн ачел ан сѫ івѣше алт Мітрополіт кѫ нѫмеле Іѡрест, Кѫлѫгер дін Цара ромѫнѣскѫ, пе каре'л рѫкомѫндасѫ Прінцѫлуї Ракоці, Матеї Басараба Домнѫл Цѫрії

2 *

а) Префаціа ачеї Кѫзанії, дін каре мѫлте сѫ пот кѫлѣце, аша ѫрмѣзѫ: „Кѫ мила лѫй Дѫѕѫ є„Ѫрхімітрополітѫл Генадіе кѫзѫнд ѫн лѫкрѫ Дѫѕ„еск ачѣсте сф: Кѫрцй, Євангеліе рѫмѫнѣскѫ „кѫ лѫцѫтѫрѫ, че сѫ кѣмѫ Мѫргѫрит лнпѫ„цинѫндѫсе фоарте, жалбѫ тоци Преоцій де а„частѫ Карте, ши мѫ сокотій кѫ Преоцій мієй, „кѫм вой фаче се адаоцем ачест лѫкрѫ Дѫѕеск „се сѫ лѫцаскѫ ѧ мѫлте пѫрцй се фіе де лѫцѫ„тѫрѫ Крецинилѡр, ши фоартемй ера жѫланіе „ла инимѫ сѫ адѫкѫ типаре се ѡ типѫреск ѧ а„частѫ царѫ а Мѫрієй сале Край. Дрепт ачѣа „саѳ афлат ачест Даскѫл Попа Добрѣ де аѳ „венит дин цара рѫмѫнѣскѫ, де аѳ фѫкѫт ти„паре аичй ѧ Ярдѣл, ши кѫзѫнд ачест лѫкрѫ „фоарте мисе ѧдѫлчи инима мѣ де ачѣле ти„паре, ши мѫ жалбій Мѫріеи сале лѫ Край Ра„коци Георгіе де ачест лѫкрѫ се типѫрѣскѫ Кѫрцй „аичй ѧ цѫриле Мѫрієй сале, ши Мѫрѣ са міаѳ „дат вое се типѫреск. Дрепт ачѣа іо нѫ крѫцаю „дин чемй дѫрбисе Дѫѕеѳ де авѣрѣ че дѣдю Да„скалѫлуй ажѫторю се се типѫрѣскѫ ѧ типарѣ че

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ромънещї a). Ачест Архіепіскоп маї сѫс нѫміта Карте, каре о лнчепѫтъ Генадіе, шї каре ла моартѣ са, прекѫм аратъ Прекѫвънтарѣ, с'аѫ рѫгат, ка орї пе чіне ва алѣце Дѫмнезеѫ Архімітрополіт ѫрмъторіѫ, съ о іспръвѣскъ, іаръш аѫ лнчепѫт ао тіпърі, дар шї ачеста мѫрінд лн лѫна лѫї Авг. 1640 b), с'аѫ іспръвіт Картѣ лн анѫл ѫрмъторіѫ 1641. Ачастъ Тіпографіе ла анѫл 1658 прін венірѣ Тѫрчілор ла Бълград кѫ тотѫл с'аѫ рзсіпіт c), лнсъ ла анѫл 1668 Мі-

„ фъкѫ. Дѫпъ ачѣа таръ кънд аѫ лчепѫт асе ти-
„ пъри ачесте кърцї ноаѣ нисе лтъмплъ петрѣче-
„ ре чѣстъ лѫме, ши ам лъсат ла моарте ноастръ
„ пре чине ва лѫмина милостивѫл Дъѕѫ, пре
„ скаѫнѫл Митрополіи Бълградѫлѫї съ нѫ пъръ-
„ саскъ ачест лѫкрѫ бѫн чи се лтърѣскъ. Дрепт
„ ачѣа кѫ мила лѫї Дъѕѫ Іѡрест Архімитропо-
„ литѫл вѫзънд ачест лѫкрѫ Дъѕеск че саѫ фост
„ лчепѫт де ачел Пъринте Кур Генадіе, фоарте ми-
„ се лдѫлчи инима ши мъ кѫкъраю дрепт съ съ
„ лтърѣскъ лѣцѣ крещинѣскъ ши крединца Дъѕ-
„ ѣскъ, дрепт ачѣа кът наѫ оумплѫт ачел Пъ-
„ ринте, таръ єѫ денче міаѫ фост дъръит Дъѕѫ ам
„ оумплѫт ши ам съвършит ачесте сф: кърцї ка
„ се лмѫлцаскъ кѫвънтѫл лѫї Дъѕѫ ши прин
„ тоате кисѣрічілѣ се се фіе преоцилѡр де про-
„ повъданіе. ш. ч.

a) David Hermann Mediensis Annales politici in Ms.

b) Kemény. Notitia Capit. Albensis Transylv. Cibinii. 1836. Part. II. pag. 295. N. 253.

c) Benkő. Sup. cit. op. Tom. II. pag. 257.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

хаіл Апафі Прінцѫл Цѫрій порѫнчі Сѫперінтендентѫлуй калвінеск Петрѫ Коваснаі, ка адѫнънд рѫмѫшіцеле ачещій Тіпографій, іарѫшї сѫ о рѫдіче ла лок a). Ніче кѫ аѫ фост фѫрѫ спорій ачастѫ порѫнкѫ а Прінцѫлуй, фііпд кѫ дѫпѫ ачастѫ врѣме іарѫш сѫ вѫд Кѫрцій тіпѫріте ан ачастѫ Тіпографіе пѫнѫ ла анѫл 1702, кънд кѫ тотѫл аѫ анчетат. Прічіна, пентрѫ каре аѫ анчетат ачастѫ Тіпографіе, вом ведѣ ла алт лок, кънд вом грѫі деспре Тіпографіа дела Клѫж, ші чѣ дела Блаж. Кѫрціле, каре с'аѫ тіпѫріт аічѣ, сънт ачѣсте ѫрмѫтоаре:

Казаніе, 1641.

Катехіс префѫкѫт деспре чел калвінеск (Catechisis palatina) деспре Тайна Котезѫлуй ши а Кѫминекѫтѫрій 1642 b).

BCU Babeș-Bolyai Central University Library Cluj

a) Benkő Sup. cit. op. Tom. II. pag. 327. n. 3.

b) Ачест Катехіс іасте о Карте фоарте парѫ, ші ла пѫцінї кѫноскѫтѫ, нічі кѫ єѫ вреодатѫ о ам вѫзѫт, дар тотѫшї деспре анѫл тіпѫрірій нѫмѫ ардеск; пентрѫ кѫ ан Христовѫ Прінцѫлуй Георгіе Ракоці дін 10 Окт. 1643, каре л'аѫ дат луй Стефан Сіміон Пап ноѫлуй Епіскоп, нѫмѫрѫл ал 2лѣ сѫ фаче поменіре деспре ачест Катехіс, ѫнде аша четеск. „Кѫ Катехісѫл чел акѫм лор дат ѫл ва „прімі (Епіскопѫл) ші ва авѣ гріжѫ, ка ші алції „сѫл прімѣскѫ, ші пре Тінеріме ші єл кѫ сірѫ„інцѫ.о ва анвѫца Катехісѫл ачела, ші пре ал„ції ва фаче а ѫл анвѫца.“ Quod Catechismum ipsis jam exhibitum recipiet, recipique per alios ca-

Новл Тестамент, сав дпъкарѣ, ав лѣуѣ новw алвй Іс Хс. Амнвлвй ностр8 изводитъ к8 маре сокотинцѫ, дин Изводъ греческ ши словенескь, пре лимбѫ рвмънѣскѫ, к8 дємнарѫ а Мърій сале Гєwргіє Ракоци Краюл Ардѣлвлвй ипроч. Тупъритвсав дтр8 а Мърісале Тупографіє, дин тъй новw, л Ардѣл л Чєтатѣ Белградвлвй. Аній дела

---

rabit, eumque juventutem ipsam tum ipsemet diligenter docebit, tum per alios doceri faciet. Яша дарѫ дакѫ ачастѫ Тіпографіе пела анвл 1638 ав дпчепвт а тіпърі маї сѫс нѫміта Казаніе, каре ла 1641 с'ав сѫвършіт, прекѫм маї сѫс ам вѫзвт, ші дакѫ дн маї сѫс нѫмітвл Хрісов дела анвл 1643 сѫ фаче помініре деспре ачест Катехіс, де сіне врмѣзѫ, кѫ дн анвл 1642 с'ав тіпъріт. Рѫпосатвл Петрв Маіор, каре сѫ вѣде афі четіт ачастѫ Карте, зіче кѫ дн ачест Катехіс сфінтеле Таіне (афарѫ де Ботеѫ ші де Кѫмінекѫтвръ) чінстірѣ Іконелор, ші а моащелор; постврілє, слвжбеле бісерічещі, кълвгъріа, ші тоате алтеле сѫ лапздѫ; тоатѫ лѣуѣ ші тоате церімоніїле сфінте сѫ нѫмеск дпкінаре де Ідолі, ші сѫперетіції. Везї Історіа бісѣрічаскѫ де ачелаш. Фоал 71—2 дппотріва ачестві Катехіс Варлаам Мітрополітвл Молдовій, адвнѫнд ла анвл 1645 Сінод дін амѫндоао Провінціїле, ав скріс, ші, кът ав пвтвт, ав дпфрѫнт ачѣсте дпвѫцътврі. Везї Клаін, Історіа бісѣрічаскѫ дн Манвскріс.

ѧтѳпарѣ Домнѣлѣй ши Мѫнтѣиторюлѣй нострѳ Іс Хс. ѩхми. (1648) Генѣаріе к. a)

a) Ын фаца діи дѫрѫптѣл Тітѣлій се вѣде Марка Цѫрій, адекѫ вѣлтѣрѣл, шѣпте Четѫцї, Соареле ши Лѣна жѣмѫтате, ши унпрежѣр ѣрмѫтоареле Літере. Р. Г. К. Я. Д. П. ц. ѳ. С. Ш. и. ч. адекѫ: Ракоці Георгіе Краіѣл Ардѣлѣлѣй, Домн Пѫрцілор ѣнгѣреці, Сѫкѣілор Шпан, ипроч. Ѧкінарѣ Кѫрцій кѫтрѫ Краіѣл о фаче Стефан Мітрополітѣл Кѫлградѣлѣй, ын каре кіар аратѫ кѫ ачаст Тіпографіе діи Фѣндамент о аѳ фѫкѳт Ракоці адѣкѫнд Тіпографіі діи Цѫрій стреіне *), ши кѣмкѫ кѳ ачелѣіаш келтѣіалѫ с'аѳ тіпъріт. Іар діи Прекѣвѫнтарѣ кѫтрѫ Четіторіѳ сѫ доведѣще, кѣмкѫ ачаст Карте депе Гречіе, Славоніе ши Латініе аѳ префѫкѳто оареш каре Іеромонаѫ кѳ нѣмеле Сілвестрѳ,

*) Ачещі Тіпографі стрѫіні аѳ фост діи Цара ромѫнѣскѫ ши Молдова. Везѳ Префаціа Казаній маі сѳс нѣмітѫ, ши Kemény. Sup. cit. op. Part. II. pag. 296. N. 254. ши Пентікостаріѣл ын Манѳскріс дела анѣл 1613 скріс де Васіліе, Фііѣл Парохѣлѣй Міхаіл дела Бісѣріка с. Ніколае діи Колгарсеіѳ Брашовѣлѣй, ын акѫріа Ярхів сѫ афлѫ ачаст Карте, ын каре о унсѫмнаре сѫрѣскѫ, скріс кѳ мѫна сѫ афлѫ, каре ромѫнѣще аша сѫнт: „Фак де „цире єѳ Стефан Тіпографѣл, кѣмкѫ ам зѫбовіт „о ноапте ши о зі жѣмѫтате ын каса Протопрѣ„звітерѣлѣй Радѣл ын Сат Шінка (ын Дістрік„тѣл Фѫгѫрашѣлѣй) кѫнд ам мерс діи Цара ро„мѫнѣскѫ ла Кѫлград ла Ярхіепіскопѣл ши Мі„трополітѣл Ардѣлѣлѣй Стефан. Ын зілеле лѣй „Георгіе Ракоці, Прінцѣл Ардѣлѣлѣй. 1644.

Ѱалтирѣ, че се зиче кънтарѣ феричитълуй Пророк ши ѧмпърат Давид, кѫ кънтърите луй Мѡиси, ши сѫма ши рѫндѫлa ла тоцй Ѱалмій, исводитъ кѫ маре сокътинцъ дин изводѫл жидовеск спре лимбъ романѣскъ. Бѫлград. 1651. a)

Катехіс. 1657. b)

Кѫраре пе скѫрт спре фапте бѫне ѧдрептъторе. ѧ Бѫлград 1685. c)

каре мѫрінд ѧнаінте де а іспрăві лѫкрѫл, о аѫ сфършітъо алцій.

a) Ші ачастъ Карте с'аѫ тіпъріт кѫ келтѫіала Прінцѫлуй де атѫнчі Георгіе Ракоці ал доілѣ. ѧн Прекѫвънтарѣ Кърцій аша грѣеск Традѫкаторій кътръ Прінцѫл Ракоці: „Ячестѣ тоате вѫзѫндѫ„ле ши лѫѕндѫле аминте Мъріата милостивѫле „Краю фоарте дѫмнезеѫще ши спре лаѫда луй „Дѫмнезеѫ ай порѫнчит ноаѫ Слѫжилор Мъріи„тале ѧпрезнъ кѫ Симіѡн Стефан Митрополи„тѫл дин Скаѫнѫл Бѫлградѫлуй.“ ш. ч. Везї Маіор. Історіа маї сѫс нѫмітъ. Фоаѧ. 147. ѧфлъсъ ачастъ Карте парт ші ѧн Бібліотека Мънъстірій дін Блаж.

b) ѧчест Катехіс е тот ачела, каре с'аѫ тіпъріт ла анѫл 1642, ші ѧпротіва кърія аѫ скріс Варлаам Мітрополітѫл Молдовій, прекѫм маї сѫс ам ѧнсемнат, каре акѫм де ноѫ с'аѫ тіпъріт ѧнпрезнъ кѫ Рѫспѫнсѫріле луй Варлаам, ла каре се ѧнпотрівеск Калвінії, ші се невоеск але рѫ„стѫрна. Везї Vajda Sup. cit. oper. pag. 156.

c) Префаціа ачещій Кърцї аша се ѧнчѣпе: „Про„дословіе кътръ Мъріа са Краюл (парт дин Краю)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Рѫндѫла Діаконствелѡр, ши кѫ а кѫзглъшенійлор каре сѫ зик ла Литѫргіе, скоасѫ де лимба словенѣскѫ кѫ Кѫгніа Прewсф: к. Варлаам. Белград. 1687. a)

Молитвѣник изводит дин словеніе прѫ лимба рѫмѫнѣскѫ сѫпт кѫзирѫ ши бирѫинца Прѣлѫминатѫлѫй ши милостивѫлѫй Домн Михаил Ѧпафи чел май маре, дин мила лѫй Дѫмнезеѫ Краюл Ардѣлѫлѫй, ши Домнѫл Пѫрцилѡр цѫрій оунгѫреций ши шпанѫлѫй Сѫкѫилор ипроч. ши кѫ благословеніа Прѣсфинцитѫлѫй Пѫрінте, Кѫр Варлаам Митрополитѫл Кѫлградѫлѫй ши а тоатѫ цара Ардѣлѫлѫй креще. Типѫритѫсѫ ѧ Митрополіа Кѫлградѫлѫй, Ѧній Домнѫлѫй ѯахпѳ. (1689) април. кѵ. b)

„а Цѫрій Ардѣлѫлѫй, Домн. Домн. Ѧпафи Михай „Тинѫрѫлѫй дин мила лѫй Дѫмнезеѫ Краю алес „а Цѫрій Ардѣлѫлѫй, Домнѫлѫй Пѫрцилор Цѫ„рій оунгѫреций ши Шпанѫлѫй Сѫкѫилѡр. ипроч. Дѫпѫ ачаста сѫ рекѫмѫндѫ Ѫкторѫл пе сіне, ші тот Сінодѫл Краіѫлѫй. Де ѫнде сѫ вѣде кѫ ѧн ачест ан аѫ фост ла Кѫлград Сінод маре. Ѧфлѫсѫ ачастѫ Кѫртічікѫ ѧн Бібліотека Кѫвіоеѫлѫй Пѫрінте Іоніфатіе Пітіш, Пароҳ ла Бісѣріка с. Троіцѫ ѧн Болгарсегіѫ Брашоѫлѫй.

a) ѧн Бібліотека Семінаріѫлѫй ѧін Блаж.

b) Префаціа ачещій Кѫрцї аша сѫнѫ: „Кѫтрѫ Прѣ„wсфѣцитѫл ши ѧ Хс̃ лѫминатѫл Варлаам Ѧр-

Повесте ла м. де мѫченичѝ ѧ ѻ. Мартіе. Бѫлград. ѯахпѳ. (1689) а)

Куріакодромію, сѫѳ ѣ҃ліе ѧвѫцѫтоаре, каре аре ѧтрѫ ѧ Казаній ла тоате дѫминечиле пресѣе ан, ши ла Празничиле Домнецій, ши ла Сф҃ніцій чей нѫмиць. Якѫм ѧтѫю ѧтрѫ ачеста кипь ашезать, ши типъріть ши май лѫминат ѧ лимба рѫмънѣскѫ дѣѡосить. Сѫпт Бирѫинца Прѣлѫминатѫлѫй ши ѧнѫлцатѫлѫй Іосифь Леѡполд Краюл Бѫдей, ши ал Цѫрій оунгѫрецій ши ал Ардѣлѫлѫй. Фіінд Гѫбернатѡр Цѫрій Мѫріа са Банфи Геѡргіе, кѫ Благословенія Прѣсф҃ніцитѫлѫй Кур Ѳанасіе Митрополитѫл Цѫрѫй. ѧ сф҃ѫта Митрополіе ѧ Бѫлградь. ѧ анѫл дела мънтѫирѣ лѫмій ѯахча (1699).

„ хіепископѫл ши Митрополитѫл сф҃ѫтей Митро-
„ полій а Бѫлградѫлѫй, ал Вадѫлѫй, ал Силва-
„ шѫлѫй, ши ал Марамѫрѫшѫлѫй, ши ал Єпи-
„ скопилор дин Цара оунгѫрѣскѫ. Ѳа сфѫршит:
„ Каре лѫкрѫ кѫзѫнд Сф҃ніціата дин неажѫнсѫл
„ келтѫялій фіінд ши Цара липситѫ, най крѫ-
„ цат келтѫялеле пе ачест лѫкрѫ кѫнь, ш Дѫмне-
„ зееск, ши кѫ благословенія Сф҃ніцінтале ай скос
„ пре ѧнцелесѫл ши челѡр не ѧцелегѫтѡрѫ, пен-
„ трѫ каре Дѫмнѫл Дѫмнезеѫ сѫ те зиліаскѫ пре
„ Сф҃ніціата, спре лаѫда нѫмелѫй Сф҃ніцінтале.

а) Ѧфлѫсѫ ѧн Бібліотека Семінаріѫлѫй ѧн Блаж.

Де Михай Іѡановичь Тупографѹл тѹ Єѳ-оуггровлахіас. a)

a) Анкінзчѹнѣ Кърцій е фъкѹт къторъ Мітрополітѹл Атанасіе ан ѵрмъторіѹл кіп: „Прѣсфіцитѹ-„лѹй ши де Дмнезеѹ алесѹлѹй Пъсторѣ Кър Ѳѳа-„насіе Архіепископѹл, ши Митрополитѹл Скаѵ-„нѹлѹй Бълградѹлѹй, ал Вадѹлѹй, ал Мара-„мѹрѣшѹлѹй, ал Сілвашѹлѹй, ши Фъгърашѹлѹй „ши а тоатъ Цара Ардѣлѹлѹй ши Пърцилор „Църій оунгѹреці; Видикѹлѹй, Киварѹлѹй, „Сѹлацюлѹй, ши ал Красній, ка оунѹй адевърат „Стъпън, ши дѹпъ дарѹл Дѯѹлѹй сфѣт Пъ-„ринте сѹфаетеск пекате дкинзчѹній. ш. ч. Прекѹм съ вѣде маї анколо дін ачаст анкінзчѹ-не, келтѹіалеле тіпъріі ле аѹ пѹртат Мітрополітѹл Атанасіе кѹ Протопопѹл Георгіе Дзіанѹл, ші кѹ Стефан Рац Інспекторѹл Бълградѹлѹй; іарѣчѣ маї маре парте а келтѹіалелор о аѹ дърѹіт Костантін Басарака Бранкован Домнѹл Църій ромънеці. Ла сфършітѹл Кърцій спѹне Тіпографѹл, къ ачаст Казаніе саѹ тіпъріт депе алта вѣке, дар депе каре, депе чѣ дін Брашов дін анѹл 1580 саѹ чѣ дін Бълград дела анѹл 1641, саѹ дѹпъ чѣ дін Гобора дела анѹл 1642, саѹ дѹпъ чѣ дін Іаш дела анѹл 1643 нѹ спѹне. Спѹне нѹмаї къ ан Стіа ші Ортографіе саѹ фъкѹт оареші каре мѹтърї. Ачаст Карте съ вѣде къ с'аѹ тіпъріт ан мѹлціме де Ѳксемпларе, пентрѹ къ ші ан Зілеле ноастре, дѹпъ ѹн тімп де 130 де анї ші маї біне, анкъ съ афлъ маї ан тоате Кіскрічіле Ардѣлѹлѹй. Поменѣще деспре ачаст Казаніе ші Хрісантіе Патріархѹл Іерусалімѹлѹй

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Катехіѕм рѫмънеск де Пѫринтеле Павел Барани (Bárányi). Бѫлград. 1702. a)

Сас-Шевеш (Sabesium) Ораш ын Скаѫнѫл Сас-Шевешѫлуй.

VI.

Пела анѫл 1683 афлѫсе ын ачест Ораш о Тіпографіе романѣскѫ, рѫдікатѫ дін порунка Прінцѫлуй Цѫрій Міхаіл Апафі чел бѫтрън, дар кѫ келтуіала Преоцілор романещі. Се вѣде, кѫ ачастѫ Тіпографіе фоарте скѫртѫ врѣме аѫ стѫтѫт; пентрѫ кѫ пѫнѫ акѫма нѫмаі о Карте не

ын Картѣ, каре о аѫ скріс гречеще сѫпт Тітѫла: Περί των Οφφικίων Κληρικατων καί Αρχοντίκων τής τѫ Χριστѫ αγίας Ἐκκλησίας. ш. ч. Ын Тѫрговіще. 1715. Да локѫл, ѫнде ворѣще деспре Мітрополіцій Аутокефалоіс, саѫ деспре ачел, каре нѫ атѫрнѫ дела нічі ѫн Патріарх, зіче, кѫ Мітрополітѫл Ардѣлѫлуй аре релаціе (анафоран) кѫтрѫ Мітрополітѫл Цѫрій романещі сѫпт кѫвънт де Патріарх ші Ἔξαρχ (Патріархікѫ каі Ἐξαρχικѫ λογѫ). Маі ынколо зіче, кѫ Мітрополітѫл Ардѣлѫлуй аре трей Епіскопі шіе сѫпѫшї, адекѫ чел дела Марамѫрѫш, Сілваш, ші чел дела Вад. Деспре чел дела Фѫгѫраш, деспре каре поменѣще ачастѫ Казаніе, таче.

a) Horányi. op. sup. citat. pag. 287.

іасте кѹноскѹтѫ дін ачастѫ Тіпографіе, каре Карте се нѹмѣще:

Сикріюл де аѹр, карте де проповеданіе ла морцій скоасѫ дин скріптѹриле сфинте, кѹ порѹнка ши ѧдемнарѣ Мѫрій сале Ѧпафи Михай Краюл Ѧрдѣлѹлѹй. Типѫритѫ ѧ Четате ѧ Сасѫшебеш анѹл ѧхпг. Сеп. ѯі. a)

Сібіїѹ (Cibinium) Ораш ѧн Скаѹнѹл Сібіїѹлѹї.

VII.

Ѧфлѫсе ѧн ачест Ораш ѧнкѫ пела анѹл 1575 Тіпографіе, ѧнсѫ нѹ романѣскѫ, нічі кѹ Літере кірілічещі. Ѧнтѫіѹ пела сфѫршітѹл вѣкѹлѹї а шептеспрезѣчілѣ с'аѹ івіт аічі о Тіпографіе

a) Ачастѫ Карте кѹпрінде ѧн сіне 15 Проповеданій. Ѧн партѣ дін жос а Тітѹлій се вѣде Марка Краіѹлѹї ші а Цѫрій, ші ѧнпрежѹр ѹрмѫтоареле Літере: М. Ѧ. К. Ѧ. Д. П. Ц. Оу. Ш. С. и. п. Прекѹвѫнтарѣ е фѫкѹтѫ кѫтрѫ Домнѹл Цѫрій, ѧн каре адевѫрѣзѫ, кѹм кѫ ачастѫ Тіпографіе дін порѹнка Прінцѹлѹї, ші кѹ келтѹіала Преоцілор с'аѹ рѫдікат, ші кѹмкѫ маї сѹс нѹміта Карте ѧнтѫіѹ ші ѧнтѫіѹ с'аѹ тіпѫріт аічі. Ла сфѫршітѹл Кѫрцій ачѣстѣ се четеск: „Слѹжй маї „мичй ши плекацй а Мѫріталє: Попа Іѡанн „дин Вінце, кѹ тоцій Протопопій ши кѹ тот „Сѫборѹл Рѹмѫнилѫр дин Ѧрдѣл.

романѣскѫ. Петрѫ Маіор ан Історіа Бісѣрічіі Ардѣлѧлуі фом 148 адѫче анаінте ѫн Часлов, каре с'аѫ тіпѫріт аічі ла анѫл 1696, ші іасте анкінатѫ луі Теофіл Мітрополітѫл Бѫлградѫлуі, а Вадѫлуі, ші а Марамѫрѫшѫлуі, ші а Епіскопілор дін Шара сунѫрѣскѫ; іар деспре ачѣа, адекѫ антрѫ акуі Тіпографіе с'аѫ тіпѫріт, нѫне спѫне. Міе міѫ вѣде афі фост ачастѫ Тіпографіе алуі Іоан Барт; пентрѫ кѫ антрѫ анѫл 1696, ші 1744 сѫ афлѫ ан Сібііѫ ѫн Тіпограф кѫ нѫмеле Барт a), каре лѫкрѫ кѫ атѫта міѫ вѣде маі адевѫрат; пентрѫ кѫ дѫпѫ анѫл 1761, саѫ дѫпѫ че Романіі чеі невніці іарѫш аѫ кѫпѫтат Епіскоп, каре лѫкѫ ан Сібііѫ, іарѫш сѫ ївѣце ѫн Тіпограф романеск кѫ нѫмеле Петрѫ Барт, ан акѫрѫіа Фаміліе сѫ вѣде афі рѫмас Тіпографіа чѣ вѣке, ла ачест Барт дін ачѣлѣ времі, ші маі алес дѫпѫ че дела Апѫратѫл Іосіф Илѣ аѫ кѫпѫтат деосебіѫ слобозеніе спре а тіпѫрі тот фѣліѫ де Кѫрці пентрѫ лѣуѣ невніѫ b) пѫнѫ ан зілеле ноастре с'аѫ тіпѫріт

a) Némethi sup. cit. op. pag. 52.

b) Везі Псалтірѣ, каре с'аѫ тіпѫріт ан ачастѫ Тіпографіе ла анѫл 1791, ѫнде кѫтрѫ Четіторіѫ аша скріе Тіпографѫл: „Православниче Четі„тѫрю! Дѫ лаѫдѫ лѫй Дѫмнезеѫ кѫ прин Мила „Прѣнзлцатѫлуі, ши Прѣмилостивѫлуі Апѫрат Іосиф ал Дойлѣ ам добѫндит атѫта „слобозеніе ка сѫ почѫ ла Дѣуѣ гречѣскѫ неоу„нитѫ де тот фѣлюл де Кѫрци а тіпѫри ш. ч.

мълціме де Кърцї. Ачестї Петрѫ Барт аѫ ѫрмат Іоан Барт, каре мърінд, ші авънд нѫмаї о Фатъ, аѫ ръмас Тіпографіа ла Цінеріле съѫ Георгіе де Клозіѫс. *)

Афлъсъ ън Сібіїѫ ункъ ші алтъ Тіпографіе романѣскъ алъї Мартін де Хохмейстер; унъсъ каре е маї тінъръ, ші каре нѫмаї дѫпъ анѫл 1780 с'аѫ унчепѫт. Унтрѫ ачастъ Тіпографіе фоарте пъціне Кърцї романещї с'аѫ тіпъріт.

Кърціле, каре аѫ ешіт дін ачѣсте доао Тіпографіі, прекътѫмї сънт кѫноскѫте, сънт ачѣсте ѫрмъторе:

Часлов. Сибіїѫ. 1696.

Авъцътѫръ кътръ Преѫцїй ши Діаконї, кѫм съ слѫжаскъ ун сфінта Бисѣрикъ. Сибіїѫ ла Петрѫ Барт. 1789.

Часлов богат. Сибіїѫ ла Петрѫ Барт. 1790.

Тълкѫл Евангелиилѫр. Сибіїѫ. 1790.

Ѱалтирѣ Прѫрокълъї ши Унъпратълъї Давид, акѫм ун трачесташї кип тъпърітъ ун Зилеле Прѣунълцатълъї Унъпрат Леополд ал Доилѣ, ши кѫ благословеніа Прѣосфінцитълъї Дмнълъї Герасим Адамович Епископѫл неоунит де лѣцѣ Гречѣскъ неоунитъ ал Ардѣлълъї. Сибіїѫ ун кесарѫ кръуескъ привилегіатъ а Ръспритълъї Тъпографіе алъї Петрѫ Барт. 1791.

*) Каре ун а. 1832 прііминд Тіпографіа ла мънъ, съ зіче Тіпографіа алъї Георгіе де Клозіѫс.

Скѹрт Изводе пентрѹ лѹкрѹрй де ѡвще ши де килин л скрисѡрй де мѹлте кипѹрй депре лимба словенѣскъ пре лимба рѹмънѣскъ скос ши лтокмит спре фолосѹл Прѹнчилѡр не оуниць, прин Димитріе Евстатіевич Директорѹл Школелор не оуните національчещй л. М. П. Ардѣлѹлѹй. Сивію л Кесаро-крѹмскъ привилегіатъ а рзсъритѹлѹй Тѵпографіе алѹй Петрѹ Барт. 1792.

Алеѯандріа сѹ Истѡріа лѹй Алеѯандрѹ Македон ши алѹй Даріе дин Персида Лпърацилѡр, де Димитріе Іѡркович. Сивію ла Петрѹ Барт. 1794. Кѹ келтѹѧла Дѹмнѣлѹй Пантѣ.

Алѣцере дин Ѵалтире. Сивію. 1796.

Грамматикъ рѡмънѣскъ, алкътуитъ де Радѹ Темпѣ Директѡрѹл Школелѡр неоуните національчещй прин Мареле Принципат ал Ардѣлѹлѹй, Сивій, л Тѵпографіе лѹй Петрѹ Барт. 1797.

Ахилефс ла Скиро, Фапта лѹй Метастасіе, а-кѹм лтъй тълмъчитъ де Дѹмнѣлѹй Іѡрдане Слътинѣнѹл. Сивій ла Петрѹ Барт. 1797.

Бертолдо, ши алѹй Бертолдино Фечѡрѹл лѹй, дин превнъ кѹ алѹй Какасино Непотѹл лѹй. Сивій 1799.

Философіа чѣ лѹкрътоаре а рѫндѹелилѡр дрептѹлѹй фирій, л 4 Пърці, Сивію 1800.

Історіа лѹй Ѧргир л версѹрй де Іоанн Бърак. Сивій. 1800.

Акаѳист. 1802.

Истwріа Синдипій Филосоѳѫлѫй майлтѫй сѫ8 лтwрс дин лимба персаскz л Єлинѣскz, ши акѫм рѫмѫнѣскz. Сибій. 1802.

Бѫкоавнz де Литѫргіе. 1802.

Алфавита. Сибій. 1803.

Лвzцzтѫрz адевzратz прескѫрт а биндека Коала сфранцѫзѫй. Сибію ла Петр8 Барт. 1803.

Лвzцzтѫрй де мѫлте ціинце пентр8 фачерѣ Рzвашелwр. 1803.

Кѫвѫнт прескѫрт деспре оултѫирѣ вzрсатѫлѫй де вакz спре лтzрирѣ инимій пентр8 тоцй Пzринцій дин Ардѣл, ашезат де Михаил Найщетер Протомедикѫл л Мареле Принципат ал Ардѣлѫлѫй. Ла Іоанн Барт. 1804.

Пентикостарю, л Тѵпографіа лѫй Iwанн Барт. 1805.

Євангеліе богатz, л Тѵпографіа лѫй Iwанн Барт. 1806.

Версѫрй веселитоаре лтр8 чинстѣ прѣлѫминатѫлѫй ши прѣwсфѫцитѫлѫй Домн Самѫил Кѫлкан Епископѫлѫй Греко-кaѳолическ ал Орzдіей марй, кѫнд ла ан. 1807 лн лѫна лѫй Маю прин Вѣделенціа са Iwанн Бwбб, Епископѫл Фzгzрашѫлѫй сѫ8 сфинцит Епископ л Блаж. Сибію л Тѵпографіа лѫй Iwанн Барт. 1807.

Пирам ши Тисбе л версѫрй де Василіе Лаpон. Сибію. 1808.

Патимиле Домнѹлѹй нострѹ Ісъ Хс, ѧ версѹрй де Василіе Ѧарон. Сибіїѡ. 1808.

Повцѹзире кѹ праксис кътрѫ спорирѣ Стѹпилор. Сибіїѡ. 1808.

Авцѹтѹрй кътрѫ Дăскалій нѹрмăличещй ѧ Школелѹр не оуните дин мареле Принципат ал Ардѣлѹлѹй. 1809.

Авцѹтѹрй де мѹлте ціінце фолоситоаре Копіїлѹр крещинещй, че вѹр врѣ съ авѣце, ши съ ціе дѹмнезеѫска скриптѹрѫ. 1811.

Ворбире ѧ версѹрй де глѹме ѧтрѫ Леѫнат Бецикѹл, ши Дорофата Мѹѣрѣ са, де Василіе Ѧрон. Сибіїй. 1815.

Бѹкоавнѫ де Нѹрмѫ де Моуси Фѹлѣ Директѹрѹл Школелѹр націоналичещй не оуните дин Ардѣл. Сибіїѡ. 1815.

Кѫртичика Нѫравѹрилѹр бѹне, де ачелаш. Сибіїѡ. 1819.

Бѹкоавнѫ де Нѹме кѹ слове ромѫнещй ши латинещй, де ачелашй. Сибіїѡ. 1820.

Авцѹтѹрѫ деологичаскѫ деспре нѫравѹриле ши детѹрійле ѫаменилѹр. Сибіїѡ. 1820.

Анѹл чел мѫнос, ѧ версѹрй де Василіе Ѧрон. Сибіїѡ. 1820.

Деспре Ѧпеле минерале дела Ѧрпѫтак, Бодок ши Ковасна, де Доктѹрѹл Василіе Попп. Сибіїѡ ѧ Типографіа лѹй Іѫанн Барт. 1821.

Истѹріа лѹй Софроним ши а Харитей, ѧ версѹрй де Василіе Ѧрон. Сибіїѡ ѧ Типографіа лѹй Іѫанн Барт. 1821.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Авзцатвръ деспре фирѣ Авкъстелър челър оумблътоаре, ши прѣпъдирѣ лър. Сибію 1828.

Бъкоавнъ пентръ Прънчій чей ръмънещй. Сибію ѧ Типографіа лъй Іwann Барт. 1828.

Молитвѣник богат. Сибію ѧ Типографіа лъй Гевргіе де Кложіъс. 1833.

Екстракт дин Тестаментъл векю. Ѧколо. 1834.

Еротокріт, ѧ 5 Томърі. Сибііъ ла Георгіе де Кложіъс. 1837.

Ѵалтирѣ богатъ ѧ версърй. Тот ѧколо. 1838.

Жертва змілітеї Націй ромънещй дин Трансілваніа адъсъ ла сърбарѣ Націерії Прѣлънзлцатълъй Ѧпърат ши Краіъ Франці І. ѧ анъл 1832. Сібію ѧ Тіпографіа лъй М. де Хохмаістер.

Къргі, каре с'ъ тіпъріт ѧн Сібііъ, ѧнсъ каре нъ съ ші ѧн каре Тіпографіе с'ъ тіпъріт, сѧнт ачѣсте ърмътоаре.

Грамматіка ромънѣскъ де Д. І. Вліад. Сібію. 1828.

Плевшанъл Гр. чеде діптіъ кънощінце пентръ требъінца копіілор, традъсе дін францезѣще. Сібій. 1828.

Ѧчелаш Ѧвецедар францезо-ромънеск. Сібіъ. 1829.

Ѧчелаш. Ѧнета ші Ѧвкен. Історіе адевъратъ дін Мармонтел. Сібіъ. 1829.

Ачелаш. Діалогврї франџезо-романєщї. Сібіїв. 1830.

Ачелаш. Лімба франџозаскз ші ортографіа еї, ав Грамматіка франџозаскз двпз М. Фврніер. Сібіїв. 1830.

Взкзрескв І. Логоф. Поезїї алєксе. Сібів. 1830.

Кзпзцінєнв Станчв, Бібліотекз десфзтзтоаре дін франџозєще. Сібіїв. 1830.

Ачелаш. Мітологіе пе Лімба романєскз кв 63 де Ікоане. Сібіїв. 1830.

Ачелаш. Мзрімє ші скздєрє Романілор двпз Монтесків. Сібів. 1830.

Ачелаш. Садін сав врзітоарє дін Франџозіе двпз Волтер. Сібів. 1830.

Марковіч. Сім. Віаца Контелві де Коммінж, сав Трівмфв ав врпра амарвлві, дін франџозєще. Сібів. 1830.

Клвж (Claudiopolis) Ораш ан Вармеџіа Клвжвлві.

VIII.

Ан ачест Ораш се афлз Тіпографіе анкз пела анвл 1545, ансз нв романєскз, нічі кв літере кірілічещї, кв каре трзеск Романії. Тіпографіе романєскз атжів ші антків сз івєще а-ічі пела анвл 1703. Двпз че Атанасіе Мітрополітвл романілор дін Взлград ан анвл 1698 прін андемнвл Іезвіцілор ав пріміт внірє кв Бісє-

ріка Ромеї; ачещи Іесѹвіцї нѹмаї декѫт аѹ ачепѹт асе местека ѧн требіле Мітрополітѹлѹї, ші атѫта пѹтѣре а лѹа песте ачела, кѫт німіка нѹ ѧндрѫзнѣ а фаче фѫрѫ де щірѣ лор а). Ачещи Іесѹвіцї, прекѹм міе міле паре, аѹ пѹс мѫна пе Тіпографіа Мітрополіі; пентрѹ кѫ дѹпѫ доі ані дела прімірѣ ѹнірії, адекѫ ла анѹл 1702, Павел Барані Іесѹвітѹл аѹ тіпѫріт ѧн Бѫлград ѹн Катехіѕм ромѫнеск, прекѹм ам вѫзѹт маї сѹс, ѹнде ам грѫіт деспре Тіпографіа дела Бѫлград, ѧнсѫ, с'аѹ ѧн анѹл ачеста, с'аѹ ѧн чел ѹрмѫторіѹ аѹ дѹс Іесѹвіцїї ачаст Тіпографіе ла Клѹж, ѹнде ера Ѧкадеміа лор; пентрѹ кѫ ла анѹл 1703 ѹн Іесѹвіт, кѹ нѹмеле Кѹітѹл аѹ тіпѫріт аічї алт Катіхіѕм ромѫнеск. Пѫрѣрѣ мѣ ші прін ачѣіа се ѧнтѫрѣще; пентрѹ кѫ дѹпѫ анѹл 1702 маї мѹлте Кѫрцї ромѫнещї ѧн Бѫлград ѹн с'аѹ маї тіпѫріт, іар ла Клѹж афлѫм ѹрмеле Тіпографіїї ромѫнещї дела анѹл 1703 пѫнѫ ла анѹл 1744, с'аѹ пѫнѫ ла ачел тімп, ѧн каре ачаст Тіпографіе с'аѹ лѹат дела Іесѹвіцї, ші с'аѹ дат Ѥпіскопілор ѹніцї а Ромѫнілор, акѫрора фѹнкціе ші маїнаінте; пентрѹ ачѣѧ дѹпѫ анѹл 1744 нѹмаї маї вѫд ѹрме де Тіпографіе ромѫнѣскѫ ѧн Клѹж; пентрѹ кѫ аѹ требѹт ла Блаж, ѹнде ші акѹма се афлѫ.

а) Вѣѕї: Петрѹ Маіор. Історіа Бісѣр. маї ѹѕс. Фол 98 — 9 — 100.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Кърцї тіпъріте ѧн Тіпографіа Клѫжълъї нъмаї ачѣсте ѫрмътоарємї сѫнт кънокъте:

Катехісмъш, сав сѫма кредінцій католичещй алъй Петръ Канісіе Доктор скріптърій сфінте дин рѫндъл Соцієй лъй Іс. Ѧтоарсъ пе Лимба рѫмѫнѣскъ a).

Бъковнъ че аре ѧн сине депріндерѣ ѧнвъцътърій копіилѫрь ла Карте, ши Сѵмволълъ кредінцій крещінещй. Зѣче първнчй але леціій векй, ши але чей ноаѫ, шапте тайне але Бесѣречій рѫсъріталъй. ипроч. Акъм а адоаѫаръ типъритъ ѧн Клѫжъл къ типарюл чінститей Ѧкадеміей — де Михаў Бечкереки. Ѧнъл Домнълъй. ѧѱмд.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Блаж (Blasium, Balásfalva, Villa S. Blasii) ѕ Орѫшъл ѧн Вармегіа Бълградълъї де сѵс.

IX.

Деспре ѧнчепътъл ачещій Тіпографіі, батър къ нъе прѣвѣке, ѧнкъ нъе лъкръл къ тотъл лъмъріт. Прѣкъвіосъл Пърінтеле Іосафат Девај,

a) Ачест Катехісм іасте префъкът пе романіе де ѳн Ієсъвіт къ нъмеле Георгіе Бъітъл, пе каре Хорані, Xoranyi nova Memoria Hungaror. Tom. I. pag. 627. ѧл нъмѣще ѳнгър, ѧнсъ ші порекла, ші локъл нашерій (Караншебеш) ші де сѫвършіта цїінцъ а лімбій романещй дестъл адевърѣзъ, а фі фост, Ромѫн.

фостъл майнаінте Префѣкт Окърмъіторіѣ ачещіі Тіпографіі, лнтрѫ о Релаціе аса дін 29 Окт. 1771 кътрѫ Епіскопѫл де атѫнчі Атанасіе Реднік, ла 3 лнтребърі а Гѫвернаторѫлѫі Контеле (Гроф) Ауерсберг (Auersberg) адекѫ: каре е старѣ Тіпографіі де акѫм? че фѣліѫ де Кърцї се тіпърєск лн ачѣѫ? ші че орѫндѫлѫ е пентрѫ Щенъѫра Кърцілор? аша скріе, кѫм кѫ Мітрополітѫл Атанасіе ші дѫпѫ прімірѣ ѫнірії лнкѫ аѫ тіпъріт кѫте о Карте пентрѫ Попорѫл сѫѫ, іар дѫпѫ моартѣ ачестѫ аѫ трекѫт Тіпографіа ла ѫрмъторії Епіскопі Патокі (Іоан), ші Барон Клаін (Іоан Інокентіе) карії фііпд кѫпрінші кѫ алте лѫкрърі маі марі, алте Кърцї н'аѫ тіпъріт. Маі лнколо, зіче, кѫ лнцелеѫнд лнпързціа, кѫм кѫ пентрѫ Клерѫл ѫніт сѫ адѫк Кърцї дін алте Провінції (Щара ромънѣскѫ ші Молдова) каре сѫнт лнпротіва ѫнірії, аѫ порѫнчіт прін ѫн мілостів Декрет дін 14 Окт. 1746 ка сѫ се тіпърѣскѫ Кърцї дѫпѫ лнцелесѫл ѫнірії, ші сѫ нѫсе маі адѫкѫ Кърцї дін Провінції стреіне. Пѫнѫ аічѣ Прѣкѫвіосѫл Пърінтеле Девай ан Релаціа са, каре аічѣ пе ларг се ва дескріе a). Де

a) Illustr. ac Rever. Dom. Praesul!
Domine Patrone gratiosissime!

Ad Gratiosissimum Exc. D. Gubernatoris mandatum mecum ab Illte. V. 27. labentis mensis gratiose communicatum, quo Idem jubere dignabatur, genuinam ac circumstantialem sibi super statu hujus Typographiae

8нде се вѣде, кз Пзрінтеле Деваї а8 фост ан ачѣ пзрѣре, к8м кз Тіпографіа Мітрополіі дін Бзлград ші д8пз прімірѣ 8нірії а8 рзмас ла Епіскопї 8рмзторї, ші аша Тіпографіа Блаж8лї де астззї дрепт ші де одатз дела Мітрополі-

---

submitti Informationem, an item, et quales in eadem hic libri edantur, quaeve circa eorundem Censuram provisio subsistat, haec quae novi Ilti. V. humillime referro. Ad 1. Quis nempe sit praesens status Typographiae? Dei gratia et auxilio in tali statu modo hic erecta habetur Typographia, ut jam in eadem pro necessitate hujus populi Graeci Ritus Uniti omnes libri tum Valachici, qui de praescripto S. R. E. ad recitandum Divinum officium ritui huic competunt, tum Scolastici Latino-Valachici, qui pro necessitate Studentium requiruntur, juxta factas jam dispositiones imprimantur, ac imprimi possunt.

Circumstantialis vero hujus Typographiae status hic est; Typographia haec valachica ante susceptam S. Unionem hic in Principatu erecta fuit, uti libri tunc impressi id ostendunt, suscepta vero S. Unione Episcopus quoque Athanasius pro suo Clero et populo unum alterumve librum imprimi curavit, cujus typus eo decedente ad successores ejusdem Episcopos Patakium nempe et B. Klein, qui aliis majoribus distracti, interim libros imprimi non curarunt. Anno vero 1746 posteaquam suae Majestati Sacratissimae innotuisset, libros valachicos ex exteris Provinciis S. Unioni multum praejudiciosos hunc in Principatum inferri, Eadem B. suo Decreto de 14. Oct. a. ej. emanato clementissime ordinare dignata est, ut huic Ritui in Transsilvania proprio idiomate charecterizato omnino consoni edantur, ne deinceps ex extraneis Provinciis S.

тъл Атанасіе ад трекът ла ърмъторї Епіскопї, ан потріва пърері м'Ъле, прін каре, кънд ам къвънтат деспре Типографіа дін Клъж, пе скърт ам арътат, кум къ Типографіа Мітрополіі дін Бълград ад трекът ла Ієсъвіцї ла Клъж. Ка,

---

Unioni perniciosi inferantur. Succedens ergo in hunc Episcopatum pie defunctus P. P. Aaron et observans in Clero populoque sibi subordinato maximam librorum ecclesiasticorum haberi necessitatem ex eo, quod totus Clerus libris apud Schismaticos impressis uteretur, memor postea superius citati B. Decreti circa librorum hic editionem hic emanati, mox relictae a suis praedecessoribus Episcopis Typographiae, typum jam desertum suis propriis iisque magnis sumptibus renovavit, ac eo perfectionis deduxit, ut multos jam, quo usque ipse vixit hanc Ecclesiam, ecclesiasticos libros in eadem imprimi curaverit. Volens autem idem Episcopus ad mentem S. Canonum pro suo Clero fundare Seminarium, hanc etiam Typographiam diaecesanam pro fundo subsistentiae erecti Seminarii aeque Diaecesani Pauperum B. Virginis Mariae annunciatae nuncupati in suo Testamento, per Majestatem Suam Sacratissimam anno 1765 .2-a Junii Benignissime confirmato, applicavit. Quod Seminarium ab eo tempore divino auxilio aeque propriis sumtibus ad tantam perfectionem hanc Typographiam perduxit, ut jam uti praemissum est, omnis generis libri valachici imprimantur. Ad 2. illud np: an, et quales libri hic edantur? omnes libri valachici, qui ad ecclesiasticum officium recitandum necessarii sunt, in hac Typographia impressi habeantur, praeter unum Menologion dictum, quod etiam sub censura est. Doctrina item Christiana seu Catechismus minor a S. R.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

лнсвшї мвлт чінстітвл Пзрінтеле Тімотеіў Щіпар Професорвл с. Теологіі ші а Лімбілор оріенталічещї лн Лкадеміа Блажвлвї, дін акзрвл квнзтате ам кзпзтат маї сві нвміта Релаціе, лнкз се вѣде афі лн пзрѣрѣ Пзрінтелвї Девай.

Ecclesia approbatus impressus habetur. Latini vero S. Joannis Damasceni opera Philosophica et Theologia; SS. item Patrum Dorothei, Pachomii, et Theodori Studitae Doctrina christiana, et quaedam Grammatica Italico-Valachica, quae perfecte non dum est finita.

Ad 3-um. Quae videlicet circa librorum censuram provisio subsistat? Dum aliqua Majestati suae Sacratissimae circa statum hujus Typographiae facta fuisset relatio, et Eadem pro zelo illo suo Apostolico, quo in S. Unionem propagandam fertur, hanc Typographiam confirmare, atque pro majori illius incremento virtute B. sui Decreti inductionem quoque librorum valachicorum ex exteris Provinciis medio Exc. R. Gubernii Anno 1768 6-ta Junii prohibere Benignissime dignata est, ejusdem B. Decreti sui virtute censuram quoque librorum theologicorum V. Illtati. et P. Theologo (Jesuita) Politicorum vero Ecc. R. Gubernio concredere dignata est; et sic ex eo tempore revisio librorum manet penes eos, quibus tunc a sua Majestate concredita est. Quod cum pro muneris mei obligatione Illustr. V. humillime refero, jugi ejusdem observantia maneo. Balasfalvae 29. Oct. 1771.

Illustrissimitatis Vestrae

humillimus in christo Servus
P. Josaphat, Scm. Praef.

Ачест кърбат ла ынтребарѣ ші пърѣрѣ мѣ деспре ынчепътъл Типографіі де аколо, ын о Скрісоаре аса дін 1 Апр. 1835 аша скріе: „Акът ві „пентръ Типографіа ноастръ І. кът къ ар фі „трекът Типографіа Мітрополіі дупъ прімірѣ „ънірії ла Ісъвіцї, къ адевърат деспре ачаста „нъ цін німіка, неавънд де апроапе врѣме де „амъ ынделетнічі къ черкарѣ векімілор ромъ„нещї. Тотъші Домнъле, ътръ ачест обіект, „везї, че поате плъті ші Продословіа дела Страс„нік дін анъл 1753, че с'ав тіпъріт (ын Блаж) „де Васіліе Костантін къ чел де ътжіъ Тіпарів. Аколо пе фаца а 3 аша четеск: „Ши афлънд „към къ дин зилеле рънпосатълъй Кър Аѳанасіе „Митрополитълъй Бъградълъй, пънъ л врѣ„мѣ де акът а ноастръ Тупографіе л мърамъ „сав цинът лъзлитъ.“ Маї ынколо зіче ачест кърбат: „Зіса ачѣл ын мърамъ, съ поате „ынцелѣце метафорічѣце дупъ към чела че ав „цінът талентъл ын мъхрамъ аскънс, ла Авка „19. Аъ тотъш батър атжта міс вѣде а зі„че, към къ Типографіа де атънчѣ пънъ ын зі„леле лъї Арон (Епіскопъл) нав фост ын лъкра„ре, дар нічї къ ар фі фост рътъчітъ, нъ по„менѣце. Де іасте дрепт скріе маї ынколо, към „къ Ісъвіцієї къ Тіпарівл Романілор ав тіпъріт „Катехісмъл дін анъл 1703 (ын Клаж) съ ва „къноаще дін форма Словелор. Ші спре ачест „сфършіт, ка съ те ынкредінцезї, де аї Кър„ціле поменіте ла мънъ, нъ прецета дае дае-

„тѫра ші кѫ Тестаментѫл чел нов, (тіпѫр. ѧ Бѫл-
„град ѧн анѫл 1648) акѫрѫѧ Матрічі ші Стѫм-
„пі ші астѫзі ѧн Консерваторіѫл Тіпографіі ноа-
„стре.“

Ачѣсте кѫвінте ачестор доі бѫрбаці, деспре ѧнчепѫтѫл ші ѧнтѫмплѫріле ачещіі Тіпографіі, де ші сѫнт кѫ оареш каре темеіѫ зісе, тотѫші нѫ пот кѫ тотѫл сѫ мѫ ѧнвінгѫ деспре ачѣѧ, кѫм кѫ Тіпографіа Мітрополіі Бѫлградѫлѫі дѫпѫ прімірѣ ѫнірії прін Мітрополітѫл Ѧтанасіе ѧ рѫмас ла ѫрмѫторіі Епіскопі, ші нѫ ѧ трекѫт ла Ієсѫвіці. Пентрѫ кѫ ачѣѧ, че зіче Пѫрінтеле Девай, кѫм кѫ Мітрополітѫл Ѧтанасіе ші дѫпѫ прімірѣ ѫнірії (1698) ѧ маі тіпѫріт кѫте о Карте unum alterumve librum, пентрѫ Клерѫл ші Попорѫл сѫѫ, нѫі адевѫрат. Ачаста е адевѫрат, кѫ Куріакодроміон сѧ Казаніа, каре с'ѧ тіпѫріт сѫпт Мітрополітѫл Ѧтанасіе, іаѣте тіпѫрітѫ ѧн анѫл 1696, ші аша прін ѫрмаре ѫніре; ѧнсѫ міе міе бѣде афі фост ѧнчепѫтѫл тіпѫрірії ачещіі Казаніі ѧн анѫл трекѫт сѧ ѧнаінте де ѫніре, ші нѫмаі кѫ с'ѧ сфѫршіт дѫпѫ ѫніре; пентрѫ кѫ Стефан Рац Інспекторѫл Бѫлградѫлѫі, каре ера аша маре ѧнпотріві-
BCU Cluj / Central University Library Cluj
торіѫ ѫнірії, прекѫм се бѣде дін Релаціа лѫі Петрѫ Добра Діректорѫлѫі фішкаліческ маі сѫс нѫмітѫ, ші Костантін Басараба Домнѫл Цѫрії ромѫнещі, нѫ ар фі дат ажѫторіѫ спре тіпѫрірѣ Кѫрціі, дар кѫм кѫ ачещѣ амѫндоі ѧ дат, сѫ бѣде дін Прекѫвѫнтарѣ зісеі Кѫрці. Іарѫ кѫ-

тъї пентрѫ Катехісмъл, каре аѫ ешіт дін ачастъ Тіпографіе ла анъл 1702 нѫ е тіпъріт де Мітрополітъл Атанасіе, чі де Павел Барані Ієсъвітъл, прекъм ам възът маї сус. Аша даръ дъпъ прімірѣ вънірії ла Бълград нічі о Карте нѫ с'аѫ маї тіпъріт. Дін потрівъ ла Клъж ла анъл 1703 с'аѫ тіпъріт, прекъм маї сус ам възът. Ачел Декрет дела анъл 1746, деспре каре поменѣще Девај ан Релаціа маї сус нъмітъ, місъ вѣде а фі о фаптъ а Епіскопълъї Іоан Інокентіе Клаін, каре пе ачѣле времі ера ла Віенна пентрѫ процесъл че авѣ кѫ Ієсъвіції ші кѫ алції протівнічі; прін каре Декрет Тіпографіа, каре фъсѣсе а Мітрополії, іаръш о аѫ къщігат дела Ієсъвіці; каре лъкрѫ міе кѫ атът місъ вѣде маї адевърат, пентрѫ къ дъпъ врѣмѣ ачестъї Декрет Къркі тіпъріте ан Клъж ла Ієсъвіці нъсъ маї въд, чі ан скъртъ врѣме съ івеск ан Тіпографіа Блажълъї. Ба чеї маї мълт, анъшї Тіпографъл Бечкерекі, каре маїнаінте ера ла Клъж, дъпъ врео къціва анї съ івѣще ан Блаж a). Ачастъ амѣ пърѣре анъ пънъ атънчѣ рѫмъне нѫмаї пърѣре, пънъ ва вені ла лѫмінъ Декретъл маї сус нъміт дела анъл 1746, каре саѫ пърѣрѣ мѣ, саѫ пърѣрѣ ачелор доі бърбацї ва анткърі. Іар зіса ачѣл а Домнълъї Професор Щіпар, къмкъ Мътрічіле ші Щѣмпії Тіпографіі чеї векі а Мі-

a) Вязї Къртічіка: Doctrina christiana. Balásfalva. 1757. ші Літъргіа тот аколо тіпъріть. 1756.

трополіи Кълградълъй ші аствзї се афлъ ън Блаж, поате фі ън тот кіпъл адевзратъ сав къ ындатъ дъпъ прімірѣ вніріи ал трекът Типографіа ла Епіскопіи врмзторі, дъпъ пзрѣрѣ Дмнѣлъї ші а Пзрінтелъї Девай, сав къ ынтжіъ о ал кънрінс Іесвіції, ші маї тжрзіъ дела ачещѣ ал вені́т, дъпъ пзрѣрѣ мѣ, ла Блаж.

Кзрціле, каре с'ал тіпзріт ън Блаж, прекът не сънт къноскзте, сънт ачѣсте врмзтоаре:

Флоарѣ Адевзрълъй пентрв пачѣ ши драгостѣ де wбще. Дин Грздиниле сфінтелор Скриптврй прин маре стрзданіа кзчѣрничилор ътрз Іеромонахй. Л Мзнзстирѣ с. Троицз дела Блаж. Ла анъл ҳаѱн. кълѣз — аколw адоаоарз ҳawsї.

Страснік, Блаж. 1753. — 1804.

Ачтврге, 1756 — 1807.

Авзцзтврз крещинѣскз прин ътребзрй ши рзспвнсврй, пентрв прокопсѣла школелор. Якъм адоаwарз тупзритз къ Благословеніа Прѣосфинцитълъй Кврій Кур П. Павел Ларон Влздика Фзгзрашълъй. Л Мзнзстирѣ сфінтей Троицз ла Блаж. Маю й. ҳаѱнs. де Дмитрв Рмничанъл.

Пзсторѣска Даторіе Дзеецій тврме, веститз ши къ благословеніа Прѣсф. Д. П. П. Ларон, типзритз л Блаж. 1759.

Геронтіе Которе дин чинъл Марелъй Василіе Іеромонах, ал Мзріисале Д. Петрв Павел

Аарон, прин Цара Ардѣлвлвй ши Пзрцилwр єй апревнате влздиквлвй Фзгзрашвлвй а чѣле сѳфлетецій генерал викарівш. Фрзціилwр воастре чинстицилwр Протопопій дела Домнвл Хс феричире, спзсеніе, ши маре милз. А Блаж. ѯаѱѯ.

Пзсторѣска Посланіе сав Догматика авзцзтврз а Бисѣричій рзгзритвлвй кзтрз квкантзтоарѣ тврмз кв Благословеніа Прѣwсфинцитвлвй ши Прѣлвминатвлвй Кврів Кур Петрв Павел Аарон влздиквл Фзгзрашвлвй, акѳм датз ши тупзритз ла сфнт Троицз а Блаж. ѯаѱѯ. Маю її. де Петрв Сивіанвл тип. — адоawарз. аколw 1816.

Аарон П. П. Адевзрата мангзере а времй де липсз. А Блаж. 1761.

Ачѣперѣ Ашезамантвл ши Искзлитвриле сфнтвлвй ши а тоатз лѳмѣ Сзбор дела Флоренціа дин чѣле векй гречещ ши латинещ спре ацелѣцерѣ ши фолосвл Нѣмвлвй нострв акѳм атжю префкѳвте, ши атрачест кип тупзрите кв благословеніа Прѣwсфйцитвлвй ши прѣлвминатвлвй Кврів Кур Петрв Павел Аарон влздиквл Фзгзрашвлвй, ла сфнт. Троицз а Блаж. А анвл Домнвлвй ѯаѱѯв. Апр. кѕ.

Акафист. 1763.

Евангеліе. 1765 — 1776.

Ѱалтире. 1764.

Часлов. 1766 — 1793 — 1808.

Пентикостарю. 1768.
Катавасіер. 1769 — 1793 — 1802.
Ѻктоих. 1770 — 1792 — 1825.
Тріѡд. 1771 — 1813.
Катехісмѹл чел маре кѹ лтребѹрй ши рѹспѹнсѹрй алкѹтѹит ши лтокмит пентрѹ фолосѹл ши прокопсѣла тѹтѹрор Школалелор нѹрмѹлецй а Нѣмѹлѹй рѹмънеск де Гевргіе Гаврііл Шинкай Директорѹл, ши Катехетѹл Школалей чей нѹрмѹлецй дин Блаж, ши челел. л Блаж кѹ Типарюл Семинарюлѹй. ѧѱпг.
Клаін Самѹил Лѹцѹтѹрй ла мѹрцй. л Блаж. 1784.
Іѡанн Бобб Епіскопѹл Фѹгѹрашѹлѹй Кѹвънт л зіѡа Інсталацій, кънд сав ашезат л Скаѹнѹл чел архіереск. л ā. Ізніе. ѧѱпд. адоаварѹ типѹрит л Блаж. 1812.
Ръндѹлѹ пентрѹ Школй. 1785.
Шинкай лдрептаре кѹтрѹ Ариѳметикѹ. л Блаж. 1785.
Библіа. 1795.
Ѳеологіе Догматикѹ ши мѹралѹ деспре чѣле шапте Тайне л 8 пѹрцй. Блаж. 1801.
Ѳеологіе Догматикѹ. Пѹрцй 2. л Блаж. 1804.
Апостолѣрю. 1802.
Карте деспре Лѹцѹтѹрй крецинецй, деспре дешѹртѹчѹнѣ лѹмій пре лимба ромънѣскѹ ашезатѹ де Іѡанн Бобб Влздикѹл Фѹгѹрашѹлѹй. л Блаж. 1805.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Аџіінцаре каре ав фѫкѳт ѣкц. са Іѡ. Бѡбб Влѫдика Фѫгѫрашѳлѳй чинститѳлѳй сѫѳ Клер деспре рѫдикарѣ Капитѳлѳй л Блаж, ла анѳл 1807.

Атѫм зи Ізліе, адѫогѫнд ши 2 Кѳвѫнтѫрй деспре Преоціе, ши деспре Дѳхѳл чел бѳн ши ачелѳй рѫѳ пѫсторй сѳфлетеск. Блаж. 1808.

Фѡрма Клерѳлѳй ши а Пѫстѡрюлѳй бѳн. А Блаж. 1809.

Кѳвѫнт пѫстѡреск (де Іѡанн Бобб) Блаж. 1811.

Ѳѡма дела кѫмп (де Іѡанн Бобб) Блаж. 1812.

Вайда Димитріе Кѳвѫнтѫрй (доаѡ) дин каре чѣ динтѫю сѳпт нѳмеле Клирѳлѳй челѳй май бѫтрѫн, кѳ Прилежѳл Інсталацій Каноничілѡр де ѣкц. акѳм де нов фѳндѫлѳиций 1807. Пе атѫм Ізліе сав алкѫтѳит. Чѣлалтѫ сѳпт нѳмеле Клирѳлѳй челѳй тинѫр л Мѳзеѳмѳл сѫѳ л зіѡа кѫнд ѣкц. са л Клѳж семнѳл Ѳрдѳлѳй лѳй Леополд ал 2лѣ лав примит л анѳл 1809. 25. Апр. ѡав зис. Блаж. 1813.

Триста Предикѫ каре ла Агропарѣ Ѣксцеленцій сале прѣлѳминатѳлѳй ши прѣмѫритѳлѳй Домн Іѡанн Бобб de Kápolnok Monostor, ал прѣдналтѳлѳй Стат дин лѳнтрѳ крѫеск Консіліар, ал стрѫлучітѳлѳї Орд. іналцатѳлѳї Імператѡр Леопол Комендa-

тѡр ін М. Прінціпат ал Ардѣлѵлві ші а Пѵрцілѡр апревнате Греко-Католік Епіскоп ал Фѵгѵрашѵлві, атрѵ вѣчника поменіре а прѣѣвнѵлві Епіскоп, ші Пѵрінте дін фіаскѫ драгосте ін Лѵна лві Октомвріе ла 7. зіле 1830. А с. Мънъстіре а Блажѵлві сав квънтат прін Ѳеодѡр Поп de Ujfalu Канонік Прімісріѵ, а с. Экріптврі Клервлві тинзр Профессѡр ші Парох а Орашѵл Блаж. 1830.

Канонеле Сзкѹрвлвй маре дін анѵл 1833. А Блаж 3 Ілліе.

Ѫн Преот ромънеск, врѣднік де адѵчере амінте, ші де ѵрмаре, препѵс атро Предікѫ, карѣ, дѵпѫ че сав дѵс а Бесѣріка Кафедралѫ рѵпосатѵл Домн Гавріїл Стоіка де Бачй, Препосітѵл Капітѵлвлві, Канонікѵл Бесѣрічіі Кафедрале, Вікарівл ценерал а Мзрії сале прѣлѵмінатѵлвй Епіскоп ал Фѵгѵрашѵлві, Протопопѵл Блажѵлві, Деканѵл а Комітатѵл Бѵлградѵлві де жос, ші ал Зрандѵлві, Продіректѡрвлві Ліцевлві дін Блаж, о ав зіс Канонікѵл Костантін Ілѵтан а Бесѣріка Кафедралѫ а 14. Маю 1836. Блаж. кѵ Тіпарів Семинарюлвй.

Despre începutul Tipografiilor în Țara românească peste tot.

X.

Matei Vodă Basarabă, care a domnit dela anul 1632, până la anul 1654, în Târgoviște, unde este o frumoasă mănăstire, pe care a zidit-o el, în Țara românească, nu însemnează alt ceva, decât o nemărginită laudă pentru fiește-care Domn. Acest Matei a fost cel dintâi, care a gândit despre rădicarea unei Tipografii românești. Pricinile, care l'au aplecat spre aceasta se văd a fi fost rădicarea Tipografiilor românești în vecinătatea Ardealului, care Tipografii, prekum era rădicate, și ocârmuite de Calvini și Ungurani, așa și în Curtea lui, care se tipărea în auzul, era mult pe placul Dogmelor acelor înoitori. Ca cu atâta mai tare cu putere sta împrotiva acestor învățături streine, nu a putut Matei mai bine în mijloc a afla decât rădicarea unei Tipografii, și tipărirea cărților, în care cu cuprinderea temeiului dreptei credințe, și prin care, de ar fi de lipsă, cu putere as și

ощі кѫ оареш каре фолос ѧнпротіва ѧноіторілор. Спре ачест скоп адѫсаѫ Матеіѫ ѧн анѫл 1634 ѫн Кълѫгър кѫ нѫмеле Мелетіе Тіпограф дін Македоніа, пе каре л'аѫ рѫндѫіт Егѫмен ла с. Мѫнѫстіре Говора a), ѫнде аѫ ші рѫдікат ѧн скѫртѫ врѣме Тіпографіе. Шърбан Водѫ Канта-

---

a) Ячаста о адевърѣзѫ ѫн Хрісов ачестѫї Домн скріс ѧн Бѫкѫреші ѧн 6. Ian. 1634, каре аша ѫрмѣзѫ:

„Кѫцій саѫ фѫкѫт милостивій, ши кѫцій аѫ „авѫт дѫринцѫ ши причѣпере, ши тоцій чей че „саѫ невоит сѫ факѫ бѫнѫтѫцій, ши нѫ алт че„ва фѫрѫ нѫмай кѫ Дѯѫл дѫмнезеск аѫ фост „пѫртаці, ши ачістѫ саѫ ѫвредничит аса кіе„ма Фій ай пѫтерій, ши Мощѣній Ѧпърѫцією че „ште гѫтитѫ дела ѧнчепѫтѫл фачерій лѫминей, „прекѫм ши Ѧпостолѫл Зиче: кѫцій сѫ поартѫ кѫ „Дѯѫл лѫй Дѫмнезеѫ, ачещѣ сѫнт Фій лѫй Дѫмне„зеѫ. Ѧшиждерѣ Пентрѫ ачѣѫ тот карелe ва сѫш „мѫнтѫаскѫ сѫфлетѫл сѫѫ, датор ште сѫ оур„мѣзе челѫр милостивій, ши кѫ ачаста ши сѫн„гѫр пре сине сѫ ѫвредничаскѫ, прекѫм Зиче „Маѳей Ѥѵѫнгелистѫл: фериче де чей милостивій, „кѫ ачеѫ вор фи милѫиці, кѫчі кѫнд вѫр алер„га ла пѫрциле Ѧпърѫцій черюлѫй, сѫ нѫ лиса „ѫкѫе, чи май вѫртос кѫ бѫкѫріе сѫ лиса деш„киѫ ши кѫ мѫрире ши кѫ чинстѣ чѣѫ че ште „ѫнаинтѣ лѫй Дѫмнезеѫ, ка нице Фій ай пѫ„терій фіинд ѧ лѫкашѫриле черещій лѫкѫітѫрій „ѧ вѣчій вѣчилѫр ѫкѫнѫнѫндѫсѫ кѫ нестрикѫ„чоасѫ ши непѫтреде кѫнѫній. Пентрѫ ачѣѫ ши

кѫзенѫл лнкѫ аѫ фост ївѣторіѫ ші стрѫдѣторіѫ пентрѫ Тіпографіїле ші Літератѫра романѣскѫ. Іар сѫпт ѫрмѫторіѫл ачестѣіа Костантін Водѫ

„єѫ лтрѫ Хс Дмнезѣѫ кѫн кредінчосѫл, ші благо-
„честівѫл ші деХс юбитѫрюл І. Маѳей ВВ. кѫ ми-
„ла лѫй Дѫмнезѣѫ ші кѫ дмнезѣеаскѫ воінцѫ Домн
„а тоатѫ Ціара Оугровлахіей, Непот рѫпосатѫлѫй
„кѫтрѫнѫлѫй Іѡ. Басараб Воевод кѫ дѫрінцѫ
„ам оурмат челѫр че аѫ фост майнаінте де ной
„де Дѫмнезѣѫ лкѫронаці Домній, карій аѫ дѫ-
„рѫит, ші аѫ лтѫрит дмнезѣещиле Мѫнѫстирй.
„Ашіждерѣ ам юбит ші Домніа мѣ, ші ам
„аѫѫт дѫрінцѫ кѫтрѫ Дѫмнезѣещиле Мѫнѫ-
„стирй, пр май вѫртос кѫтрѫ сфінта ші дмне-
„зеаска Мѫнѫстире че сѫ кіамѫ Говѫра преste
„апа че сѫ кіамѫ ѡлтѫл, оунде іасте Храмѫл
„Ѫдѫрмирій прѣсфінтей ші прѣкѫратей Стѫпѫ-
„ней ноастре де Дмнезѣѫ Нѫскѫтоарей ші пѫрѫ-
„рѣ Фечоарей Марієй, ші а Пѫринтелѫй Ігѫ-
„мен. Мелетіе Макидонѣнѫл Тѫпогра-
„фѫл, ші тѫтѫрѫ челѫр лтрѫ Хс Фраці лѫ-
„кѫитѫрій ачещій сфінте Мѫнѫстирй, пентрѫ ка
„сѫ фіе сфінтей ші дѫмнезѣещій Мѫнѫстире оун
„Сат, каре іасте апроапе де Мѫнѫстире пре вале
„май лѫ жос, ші нѫмеле Сатѫлѫй Говѫра, пре
„нѫмеле сфінтей Мѫнѫстирй, ка сѫ фіе лѫ пачє
„ші слобозй де бір, ші де міѫре кѫ чарѫ, ші
„де дижме, ші де фѫн, ші де коѫ, ші де
„кал домнеск, ші де ѡае сѣкѫ, ші де зѫчѫа-
„ле, ші де ѫерит, ші де дижмѫрит де стѫпй,
„ші де рѫмѫтѫрй, ші де вінѫрит, ші де ма-
„гле, ші де келтѫала ѡкнелѫр, ші де лпрѫ-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Бранковѣнѫл аѯ ажѫнс Тіпографіїле ші Літератѫра романѣскѫ ла чѣ маї маре старе атѫта, кѫт орї че аре Літератѫра ші Кѫлтѫра романѣ-

---

„мѫтърй, ши де кай де шлак, ши де подвоа-
„де, ши де тоате мѫнкѫтѫриле, кѫте сѫнт
„престе ан ✝ Цара Домній мѣле, ши нименѣ
„сѫ нѫ айѣ ничй ѡ аместекѫтѫрѫ кѫ дѫнший,
„пентрѫ кѫ ачаста сфѝтѫ ши дѫмнезеѣскѫ Мѫ-
„нѫстире Говѫра а фост Зидитѫ де Стрѫмошій
„ши Мошій ноѫрій, дѫпѫ ачаста аѯ ажѫнс врѣ-
„ме де аѯ сърѫчит, ши тоате Сателе исаѯ
„спарт, ши саѯ рѫсипит прин тоате пърциле
„ши прин алте Църй, де майнаинте врѣме. Йрѫ
„дѫпѫ ачѣл кѫнд аѯ фост ✝ Зилеле Домній мѣ-
„ле, кѫнд ✝трѫ тот Дѫмнезѫ бине аѯ воит, ши
„мила са асѫпра мѣ аѯ вѫрсат, ши чинститѫл
„✝пѫрат, каре маѯ дѫрѫит кѫ стѫпѫнирѣ Цѫ-
„рій рѫмѫнещй. Йр Домніа мѣ вѫзѫнд пре а-
„чест кѫвїос бѫрбат ши врѣдник Мелетїе Маки-
„донѣнѫл нам дат лѫй ачаста сфѝтѫ Мѫнѫсти-
„ре, каре скріе май сѫс, ка сѫ фіе (адекѫ нѫ-
„стаѵник) пѫзитѫрѫ, ши ѡкѫрмѫиторѫ сфѝ-
„тей Мѫнѫстирй. Дѫпѫ ачаста ачест прѣкѫвїос
„Пѫринте Мелетїе Макидонѣнѫл, кѫ мѫлтѫ ѡ-
„стенѣлѫ саѯ невоит, ши аѯ адѫнат кѫцва ма-
„менй рѫмѫнй, карій аѯ фост фѫциій дин Са-
„теле сфѝтей Мѫнѫстирй, ✝ѫ дин Сат дин
„Глод, ши дин Бѫрсѫцій, ши Ивѫнещй, ши
„дин Михѫещй, ши дин Нѫнещй, ши дин
„Сточѣнй, ши алцій мамений лѫтѫраш дин
„тралте пърцій, ши кѫцій аѯ брѫт сѫ бїе дин

скъ нѫмаї ачестор трєї Бърбацї, адевъраці Фії ші Пърінці а Патріі, аре а мѫлцѫмі. Тоцї ачеї Домні, карії аѫ ѫрмат дѫпъ Бранкованѫл, маї

„трачѣсте Сате, пр съ фіе ↑ паче, ка ши Рѫ„мънїй сфінтей Мънъстирї, къцї сънт адѫ„нацї дин Сателе май сѫс Зисе. Пентрѫ къ а„частъ сокотинцъ саѫ токмѣлъ ѡ ам фъкѫт „Домніа мѣ ↑ Зіwа де Ноѥмвріе ↑наинтѣ а „тот Съвършѫл, ши Ѧрхіепископѫлѫї нострѫ Ку„рїѫ Кур Григѡріе Митрополитѫл, ши алѫї „Ѳеѡфил Єпископѫл Рѫмникѫлѫї, ши Єфрем „Єпископѫл Бѫзѫлѫї, ши алцї Єпископї, ши „а тѫтѫрор Єгѫменилор, депре ла тоате Мъ„нъстириле дин Хотарюл Цѫрїй ностре, ши ↑„наинтѣ тѫтѫрор чинстицилор Боярї а Домній „мѣле, ши Домніа мѣ ам ашъзат аша, ши „ам дарѫит ачестѫї кѫвіѡс Бърбат вреднік „Мелетіе Макидонѣнѫл ка съ фіе Єгѫмен ↑трача„стъ сфінтъ Мънъстире Говора пънъ ла моартѣ „лѫї, ши ачест Сат Говора, че сте пе нѫмеле „сфінтей Мънъстирї, съ фіе ↑ паче ши слобоѫ „де тоате къте скріе май сѫс ↑ вѣчї. Ка съ „фіе сфінтей Мънъстирї де фолосинцъ ши де а„жѫторѫ, ши кѫвіѡшилор Къльгърї де ↑бър„кѣминте ши хранъ, пр Домній мѣле ши Пъ„рінцилор Домній мѣле, ши Стрѣмошилор, „ши Мошилор ноѫри вѣчникъ поменире, ши „де къторъ нимень съ нѫ айбъ ничї ѡ къндѫ„ат, къ аша сте пърѫнка Домній мѣле. Ѧкъ „ши блестем ам пѫс Домніа мѣ, дѫпъ моартѣ „Домній мѣле пре каре ва алѣце ↑трѫ тот кѫ-

кіне ка о сѫтъ де анї, маї мѫлт с'аѫ стрѣдѫіт пентрѫ сіне декѫт пентрѫ Літератѫра ромѫнѣскъ, фііnд тоцї стреіні де Нѣм ші нзіміцї. Дін

„нѫл Дѫмнезеѫ а фи Домн Цѣрій ромѫнещій, саѫ „дин рѫденіа Нѣмѫлѫй Домній мѣле, саѫ Нѣ„мѫл нострѫ, саѫ пентрѫ пѫкателе ноастре вѫр „фи дин тралте Нѣмѫрй, вѣ рог пре вой кѫ „нѫмеле Домнѫлѫй Дѫмнезеѫ ши Мѫнтѫитѫрю„лѫй нострѫ Іс Хс, ка съ чинстиць ши съ ѧ„ноиць, ши съ ѧтѣриць ачест Христов ал Дом„нїй мѣле, ши пре ачела Домнѫл Дѫмнезеѫ съл „чинстѣскъ, ши съл пѫзѣскъ, ши съл ѧтѣрѣ„скъ ѧтрѫ Домніа лѫй, пѫр ѧ віаца чѣ че ва „съ фіе съй ѫдихнѣскъ сѫфлетѫл лѫй. Пѫр ка„реле нѫл ва чинсти, ши нѫл ва ѧноі, ши нѫл „ва ѧтѣри ачест Христов ал Домній мѣле, чил ва „спѫрце, шил ва кѫлка, ши пре ачела Домнѫл „Дѫмнезеѫ съл калче ши съл сфѫрѫме, ши съл „рѫшінѣзе аичї ѧ трѫпѫл лѫй, пѫр ѧ вѣкѫл че „ва съ фіе сѫфлетѫл лѫй, съ айкъ парте кѫ Іѫ„да, ши кѫ афѫриситѫл Ѫріе съ фіе ла ѫн лок, „ши кѫ чеѫлалцї некредінчошї Жидовї, ши „съй фіе пѫрѫш прѣкѫрата ши прѣклагослови„та Стѫпѫна ноастрѫ Нѫскѫтоарѣ де Дѫмнезеѫ „ши пѫрѫрѣ Фечоарѫ Маріа ла ѧфрикошатѫл „ши нефѫцарникѫл Жѫдец, оунде нѫ ѣсте фѫ„цѫріе ѧ вѣчї амин. Ѧкъ ши мѫртѫрій ам пѫс „Домніа мѣ, пе Жѫпан Хриза Вл. Бан, и Жѫ„пан Ивашно Вл. Двѫрник, и Жѫпан Глигѫріе „Вл. Вист., и Жѫпан Ѳеѫдосіе Вл. Догофет, и „Михай Вл. Спѫтар, и Бѫзника Вл. Комис, и

каре причінѣ мѫлте Типографіи, каре сѫпт Бранковѣнѫл ера ѧн флоарѣ лор, аша с'аѳ стѫнс, кѫт акѫм нѫмаї дін Історіе ле шім. Ѫндеї акѫм Типографіа дела Тѫрговіце, Снѣгок, ші чѣ дела Бѫзѫ а Епіскопіі? Кѫ ачѣсте Типографіі, каре сѫнт аріпіле Літератѫрії ші Кѫлтѫрії, аѳ ѧнчепѫт ші лімба а скѫдѣ ѧнтрѳ атѫта, кѫт пела сфѫршітѫл вѣкѫлѫї ал оптспрезѣчілѣ, ші ѧнчепѫтѫл ал ноаѫспрезѣчелѣ пѫцін аѳ ліпсіт, ка кѫ тотѫл сѫ се піарză ші кѫ лімба ші ѧнсѫшї Нація ѧн Цара ромѫнѣскѫ.

Говора (Gobora) Мѫнѫстіре ѧн Жѫдецѫл Вѫлчѣ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

XI.

Говора е о Мѫнѫстіре дін чѣле маї векї, ші ѧн векіме ѳна дін чѣле маї богате а Цѫрії

„Бѫчина Вл. Пѫхарник, и Жѫпан Костандин „Вл. Постѣлник. Лѣмї Домніа мѣ ам скріс, „ші ам скріс єѳ Радѫл Спѫдей*) ѧ Четатѣ Скаѳ- „нѫлѫї Бѫкѫрещилѫр, ѧ Ѫна лѫї Генѫаріе ѧ s. „дела Ѫдам ѫзамѣ. Ѧнїй Домнѫлѫї ѫахлд. — Ѧфлѫсѫ ачест Хрісов ѧнтрѫ Скріcоріле Спіталѫлѫї дин Бѫкѫрещї, каре сѫ зіче Спіталѫл де ѧнгѫ Чісмѣоа (пѫцѫл) лѫї Мавроген.іе.

*) Спѫдей Σπυδεος кѫвѫнт греческ, каре зіче: Ѫчінік, ѧнвѫцѫчел, Studiosus.

ромънещи. a) Матеіŭ Водъ Басарака пела анŭл 1634, пекŭм ам вzзŭт маі сŭс, аŭ ръндŭіт ла ачастъ Мънзстіре Ігŭменŭл Мелетіе Макідонѣнŭл, ші аŭ рздікат аколо Тіпографіе. Кът врѣме аŭ віецŭіт ачастъ Тіпографіе, лнтрŭ адевzр нŭ се шіе; міе міс паре кz пела анŭл 1652, с'аŭ стрънŭтат ла Тzрговіще, ŭнде ера ші Мітрополіа. — Кzрцї тіпzріте лн ачастъ Тіпографіе, ачѣсте ŭрмътоаре'мї сънт кŭноскŭте:

Правила стzіхъ аплъ. Сŭпт Матеіŭ Водъ де Мелетіе Тіпографŭл л Говора ѯхмв. b)

---

a) Радŭл Водъ, Фечорŭл лŭї Влад Водъ Кълŭгzрŭл, Домнŭл Цzрії ромънещї, лнтрŭн Хрисов дін 23. Март. 1497. скріс лн Тzрговіще, Зіче кz ачастъ Мънзстіре Зідітъ де Стрънмошії лŭї. Іар лнтралт Хрисов скріс лн Тzрговіще лн 3. Маіŭ 1502, пентрŭ ачастъ Мошіе ŭрмътоарелє Мошії ші венітŭрї лнтzреще. Ядекъ Кzрсцїї; Глодŭл; Хінцова; Нънзшещії; Ършії; Іонещії; Стоічѣній; Плzвzцѣній; Кѣа; Невоа; о Моаръ ла Ръннік, ші о Віе ла Копзчел. — Дін Жŭдецŭл Романаціlор 10 гълѣте де грŭ; 10 гълѣте де ърz; пе тот анŭл, 200 вѣдре де він; 4 фоі де крънzъ; ші 6 де ŭрдъ дин Жŭдецŭл Целортълŭї; ші мірtік дела окне 3000 де аспрі пе ан. — Лнтръ Скріcоріле маі сŭс нŭмітълŭї Спітал.

b) Ачастъ Правілъ, прекŭм сz вѣде дін Префаціе, пасте фъкŭтъ де Генадіе Градї Ярхіепіскопŭл ші Мітрополітŭл Ярдѣлŭлŭї. — Кzзŭтам ачастъ Кzртічікъ рарz ла Пzрінтеле Сіміон Жінар, Про-

Авгцгтврй преcте тоате зілеле депре лимба гречаскъ препвсе де Мелхиседек a) Игвменвл дела Лаврѣ Дагомпли (Кжмпвлвнг). Бавара ѯахмв.
Пзвчеі іе л Говора ѯахмв. b)

Тѫрговіще (Tergobistum) Ораш лн Жвдецвл Домбовіції.

XII.

Матеіѣ Водъ, прекѣм міе міс паре, ші кѣ Мітрополітвл Стефан пела анвл 1652, ав адвс Тіпографіа дела Говора ші оав ашезат лн Тѫрговіще, внде пе ачѣлѣ врємі ера Мітрополіа c). Ачастъ Тіпографіе ав фост лнбогцітъ

топоп ші Парох невніт ал Фѫгѫрашвлвї. — Афлѫсъ ші лн Бібліотека Семінарівлвї дін Блаж.

a) Вехї помелнікъл с. Мънăстірї дін Кжмпвлвнг, лн каре ачест Ігвмен Мелхіседек сѫ афлъ пела анвл 1636.

b) Поменѣще деспре ачастъ Пзвченіе Темпѣ лн Прекввжнтарѣ Граматічій маї сѣс невніте.

c) Лнтрѣ о Діатъ сав Тестамент алвї Дімітріе Ворнікъл дін 12. Апр. 1632 сѫ афлъ сѣптскріс ші Мітрополітвл Цѫрії де атвнчі Грігоріе, каре сѫ невмѣще Ярхімітрополіт; ші Вніскопвл Ржмнікълвї Феофіл, ші Вніскопвл Бвзвлвї Єфрем, карії се невмеск Ярхіепіскопі, ші алцї 12 Боярі. Лн ачастъ Скрісоаре сѫ вѣде печѣтѣ Мітрополіі

маї пе ѳрмѫ ші кѫ Літере гречещї, прекѫм арать Кѫрціле гречещї, каре аѫ ешіт дін ачѣ Тіпографіе. Віецѫітаѫ ачастѫ Тіпографіе пънѫ ла анѫл 1716, саѫ пънѫ ла моартѣ лѫї Стефан Водѫ Кан-

---

апѫсатѫ пе фѫмѫл лѫмінїї, кѫ о скріере лънпрежѫр: Сін Митрополитѫ - - - ѿ Трѫговище. ѧхві. - ѧврд. ші лѫ печѣте, пе кът ам пѫтѫт кѫлѣце, ера Празникѫл Лънзлцърїї. Вежї лънтрѫ Скріоріле марелѫї Бан Грегоріе Кѫлѣнѫл. — Кънд аѫ кънпътат Бпіскопї Рѫмнікѫлѫї ші а Бѫзѫлѫї тітѫлѫ де Ярхіепіскоп, ші кънд аѫ пердѫтѫо, пентрѫ кѫ акѫм сѫ нѫмеск нѫмаї Бпіскопї, нѫ цїѫ. Ятѫта цїѫ, кѫ лънтрѫ ачѣле времї лънтрѫ адевѫр аша с'аѫ нѫміт. Лнсѫшї Матеїѫ Водѫ лънтрѫ о Скріоаре аса ромънѣскѫ дін 5. Маїѫ 1637 каре о скріе кътрѫ Стефан Бпіскопѫл Бѫзѫлѫї, лѫ нѫмѣще Прѣчинстит ши Прѣшсфинцїт Ярхіепископ ал Бѫзѫлѫї. Вежї Кондіка марелѫї Бан Гевргіе Філіпескѫл, сѫпт тітѫла: Кондікѫ де Мошіѫ Симилещїй дела Бѫзѫ, и Вїиле дин дѣлѫ Върнѫшилор 1818. Сѫкт. 29. Фоѫ 2. Нѫмърѫл 3. — Нздѫждѫім кѫ сѫ ва апропіа ачел тімп доріт, лѫ каре сѫ ва скѫла вредѫ Патріот лънвцат, ші не ва фаче кѫноскѫтѫ Історіа Ієрархіі Църїї ромънещї, ші ачѣле лѫкрърї, каре акѫма ніс вѫд лънтѫнекоасе, ніле ва фаче лѫміноасе. Кѫте Хрісове ші Скріорї нѫ сар пѫтѣ афла спре ачест скопос лѫ Ярхівѫл Мітрополіїї, Бпіскопіїї Рѫмнікѫлѫї ші а Бѫзѫлѫї; лѫ Мънзстірѣ дела Кѫмпѫлѫнг, Козіа ш. ч. Сѫчерішѫл е фоарте мѫлт ші богат, тімпѫл е біне прімит, нѫмаї Сѫчеряторї сѫ фіе.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

тако3інѹл, ші Барбара лѹпѹдаре дін скаѹнѹл Мітрополіі ші ѹрмѹтоарѣ моарте алѹі Антім Іверѣнѹл Мітрополітѹл Цѹрії a).

Кѹрціле, кѫте не сѫнт кѹноскѹте, каре аѹ ешіт дін ачастѫ Тіпографіе, атѫта романещі ші гречещі сѫнт ачѣстѣ, че ѹрмѣ3ѫ:

Правила л Тѹрговище 1652 b).

Сѫктоих акѹм лтай тѹлмѹчит пе лимба рѹмънѣскѫ ши тупѹрит ла кд. де ани л лѹмцатей Домній Іwан Кwстандин Б. Басараба воевод, кѹ тоатѫ келтѹала Митрополитѹлѹй ал Оунгровлахій Кѹр Антим Іверѣнѹл л с. Митрополіе л Тѹрговищій. ѧѱві. Де Гewргіе Радовичій.

Литѹргіе. 1713.

Молитвѣник. 1713.

Пилде философещій депе лимба гречаскѫ тѹлмѹчите рѹмънѣще, каре кѹ кѹчеріе сѹ лкинат прѣлѹминатѹлѹй Сѫлѹдѹитwрій Цѹрій рѹмънещій Іwан Костандин Басараб воевод, фііnд Митрополит Кѹр Антим Іверѣнѹл, де Кѹр Манѹл ал лѹй Апостолій, кѹ акѹрѹ кел-

a) Вezї: Engel Geſchichte der Walachey. Halle 1804. 2-ter Theil. Seite 5.

b) Pray Dissert. hist. crit. vet. Hunnor. Diss. 7. § 3. pag. 139. Sulzer Geſchichte des Transalpiniſchen Daciens. 3-ter Band, Seite 70. Ѹнде поцї сѫ вezї тітѹла Кѹрцї латінѣще, каре аша сѫ лнчепе: Regula legis voluntati divine accomodata, etc.

тѫлъ акѫм лтъй сѫ типърит л Тѫрговище. Ла лѣт. ѯѕска. — 1713.

Катавасіер де Гевргіе Радович. л Тѫрговище. 1714.

Часлов, акѫм лтъй тупърит л лимба рѫмънѣскъ, кѫ келтѫлла лѫй Антим Івирѣнзл Митрополитѫл л Тѫрговище. 1715.

Βίβλον ενιαυσιον την απασαν εκκλεσιαστηκην ακολυθιαν περιεχυσαν. 1708. Εν τη Μητροπολιτη εν Τεργοβιστω. a)

Ευθιμιυ Ζεγαδενυ Πανοπλια. 1710. b) Χρυσανθυ τυ Μακαριωτατυ Πατριαρχυ των Ιεροσολυμων Συνταγματιον περι των οφφικιων. Εν τη κατα το Τεργοβιστον της Ουγγροβλαχιας αγιοτατη Μητροπολει. 1715. c)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Бѫкѫрещї (Bucurestinum) Ораш де кѫпътенїе лн Жѫдецѫл Ілфовѫлвї.

XIII.

Ѣнгел Зїче, кѫ Шърбан Водъ Кантакѫзенѫл ар фі фъкѫт лтѫл Тіпографіе лн Бѫкѫрещї d). Лнсъ де е адевърат анѫл, каре съ афлъ л Кар-

a) Lapis ostendiculi. Vratislaviae 1752. pag. 115.

b) Le Quien oriens christ. Tom. I. pag. 1249, каре спѫне, кѫ ачастъ Карте с'ѫ тіпъріт кѫ келтѫіала лѫї Атанасіе Мітрополітѫл Дрѫстеї. Wallaszky op. cit. pag. 431.

c) Картѣ маї сѫс нѫмітъ Lapis ostendiculi pag. 147.

d) Картѣ маї сѫс нѫмітъ. 2ter Theil Seite 329.

те, каре сѫпт тітѫла Клѫчѫл саѫ кѣ ѧ-вѫцѫтѫрій, ѧн анѫл 1675 саѫ тіпѫріт ѧн Бѫкѫрещї, аша нѫ Шѫрбан, чі Дѫка Водѫ, каре аѫ домніт пе ачела тімп, саѫ Мітрополітѫл Варлаам, каре аѫ віецѫіт пе ачѣле времї, аѫ рѫдікат ачастѫ Тіпографіе. Сѫпт Шѫрбан Кантакѫзенѫл шї Костандін Водѫ Бранковѣнѫл; сѫпт Мітрополіції Теодосіе шї немѫріторіѫл Ѧнтім Івірѣнѫл аѫ фост ажѫнс ачастѫ Тіпографіе ла чѣ маї маре кѫлме, прекѫм адеверѣзѫ мѫлцімѣ Кѫрцілор, каре саѫ тіпѫріт пе ачѣле времї ѧн ачѣ Тіпографіе. Дѫпѫ грозава моарте а Бранкованѫлуї, шї дѫпѫ ѫрѫта ісгоніре дін Мітрополіе а Мітрополітѫлуї Ѧнтім, сѫ вѣде, кѫ шї ачастѫ Тіпографіе мѫлт аѫ пѫтіміт. Неофіт Мітрополітѫл пела анѫл 1742 іарѫшї аѫ ѧноіт ачастѫ Тіпографіе a). Чѣ маї маре локвітѫрѫ, шї ране аѫ пѫтіміт ачастѫ Тіпографіе дела анѫл 1793 пѫнѫ ла анѫл 1819 сѫпт Мітрополіції Досітеї шї Нектаріе, амѫндої стреінї Ѣпироцї b). Тріст скріе деспре ачастѫ Тіпографіе

---

a) Вехї Картѣ, каре се нѫмѣще: Казаній де прѫзнѫїре ѧ Бѫкѫрещї. 1742.

b) Дѫсітеѫ, маїнаінте Ѣпіскоп Бѫзѫлѫї с'аѫ алес, шї с'аѫ ѧнтѫріт Мітрополіт ѧн 26 Септ. 1793. Вехї Кондіка Мітрополіїї Бѫкѫрещілор. Ѫсатѫс'аѫ де Мітрополіе ѧн 16. Декем. 1812. Тот ачѣлаш Кондікѫ. Мѫрітаѫ ѧн Брашов ѧн 26. Дек. 1826, шї с'аѫ ѧнгропат ла Капела гречаскѫ,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ун Боіар патріот лнтрв'н квънт кътрз Романі дін анвл 1821: „О Тіпографіе, зіче, ера ла „Мітрополіе, ші акъм ав ажънс гражд де кай, ші „котенѣцз пъзърилор дин къртє. Словеле ту- „пографічещі, де бътръне че ера съ точирз ши „съ ѫкръзрз.“ Ячѣстѣ ажънгз деспре тріста старе ачещіі Тіпографіі пе ачѣлѣ тімпърі. Дакз стърілє лнпрежър ар фі лнгздъіт врѣме Мітрополітълві Діонісіе Лъпвл, ші дакз моартѣ нв лар фі рзпіт аша кърънд дінтрз чеі віецъіторі; дакз нв ар фі ърмат ачестъа лн Мітрополіе Грігоріе, каре батзр кз ера Бзрбат лнвъцат, тотъш маі мълт прецъа простімѣ векімії, декът кълтъра вѣкълъі ностр, ачаста Тіпографіе ар фі лн чѣ маі фръмоасз а еі флоаре. Ла анвл 1742 ав маі фост лн Бъкърещі лнкз о Тіпографіе, каре се нъмѣ: Тіпографіа Шкоалеі Взкзрещілор. Фостав ачастз Тіпографіе ші Шкоалз а Фамілії Взкзрещілор, с'ав а Мзнъстірії Взкзрещілор, нв ші8. Пела анвл

лъсінд дъпз сіне о авѣре де 18 мії галбінї, афарз де алте скъле де маре прец. Нектаріе, маінаінте Вніскоп Ръмнікълъі, с'ав фъкът Мітрополіт лн 16. Декем. 1812, іар лн анвл 1819, кът де воє, кът де невоє с'ав лъсат де Мітрополіе. Везї маі със нъміта Кондікз. Ячест Нектаріе ав мъріт лн Брашов, лн 13. Септ. 1825, ші с'ав лнгропат лн Шкѣі ла Бесѣріка с. Ніколае, плін де анї, ші де деторії, каре фъкъсе пе сокотѣла ші нъмеле с. Мітрополіі.

1818 с'ав маї рздікат лнкз о Тіпографіе лн Бзкзрещї, каре сз нзмѣ: Тіпографіа дела Чісмѣоа лзї Мавроген іе, рздікатз де Боіарії Рздзканзл Клінчанзл Бив вел Столнік, ші Дімітраке Топлічанзл Бив вел Слзгѣр. Маї сжнт лнкз доаw Тіпографії, пекзм спзн, лн Бзкзрещї, дар де чіне сжнт фзкзте, ші акзї сжнт, пзнз акзм нз ам пзтзт ші.

Кзрціле, каре с'ав тіпзріт лн Бзкзрещї лн маї сзс нзмітеле Тіпографії, пе кжт не сжнт кзноскзте, сжнт ачѣсте зрмзтоаре:

Клзчзл, сав Кѣл лнцелесзлзй. 1673.
Біблія. 1688. a)
Мзргзріт. 1691.
Евангеліе гречаскз ші романѣскз. 1693.
Молітевнік. 1729.
Казаній де Михаил Ішванович. 1732.
Казаній де прззнзире алзй Иліе Меніат, депе лимба гречаскз пе чѣ рзмжнѣскз тзлмзчітз, сзпт Михай Ракобицз ввд., кз благословенія ші келтзала а прѣосфѣнцитзлзй Митрополит, Кзр Неwфіт дела Крит. Ѣдархзл Плаюрилор. Л Тзп. чѣ ноаw. ѯзсн. 1742.
С. Літзргіе сзпт Кості Ніколае ВВ. кз келзжала прѣсф. Митрополит ал кесаріеї палестінеї Кзр Ананіа. Сав тзп. л Мзнз-

5

a) Афлзсз ачастѣ с. Кікліе ші лн Бібліотека лнпзрзтѣаскз дін Віена.

стирѣ с. Сава л Бѣкѣрещї л Тіпографіа Школалеї Вѣкѣрещілор. 1742.

Пентекостарїѳ. 1742.

Ѡктоих. 1746.

Літѣргіе. 1747.

Тріѡд. 1747.

Евангеліе. 1750.

Сімон Архіепископѣл b) Ѳесалонікѣлѣй депе гречіе пе рѣмънїе, сѣпт Шефан Раковицѫ ВВ. ши Кур Григоріе Мітрополітѣл. Бѣкѣрещй л с. Мітрополіе 1765. де Іордаке Стоіковіч Тіпограф.

Ѡміліаг адекѫ кѣвинтеле лѣї Макаріе чел маре ал Єгіптѣлѣї, депе Єлініе пе рѣмънїе сѣпт Алеѯандрѣ Ѵсилант ВВ. ші Мітрополітѣл Грігоріе, кѣ келтѣлла лѣї Філарет Архімандрітѣл Мітрополіі. 1775, де Попа Костандін Тіпографѣл.

Часлов. 1777.

Кѵріакодроміон де прѣѡсфѫцитѣл Архіепіскоп ал Астраханѣлѣї Кур Нікифор, депре гречіе пе рѣмънїе, сѣпт Алеѯандрѣ Костандин ВВ. Марѯи, ши Архіепископѣл ши Мітрополітѣл Досиѳеѡ л Тѵпографіа с. Мітрополіі л Бѣкѣрещй, префѫкѣт де Іеромонахѣл Григоріе ши Геронтіе. 1801.

---

b) Ѳфлѫсе ачаст Карте ші латінѣѫе тіпѫрітѫ ѧн Картѣ че се нѣмѣѫе: Magna Bibliotheca Patrum et antiquorum Scriptorum Ecclesiasticorum. In fol. Lugduni apud Anissonios 1677. Tom. XXVII.

Апологіа, саѹ рѫспѹнс апотріва челор фѫрѫ де Дѫнезеѹ, ши доведире алъй Іѡанн Хризостом апотрива Ідеилор ши а Еллинилор, іар акѹм ши а алтериѫилор, кѹмкѫ Іс Хс іасте Дѫмнезеѹ адевѫрат, датѫ а тупарю сѹпт Алеѯандрѹ Ніколае Сѹцѹл ВВ. ши Мітрополитѹл Оунгровлахіей Діонисіе, кѹ келтѹала Дѹмнѣлор Рѫдѹканѹл Клинчанѹл Бив вел Столник, ши Дімітріе Топличанѹл Бив вел Слѹжер. А чѣ де ноѹ фкѹтѫ Тупографіе а Дѹмнѣлор а Бѹкѹрещи 1819.

Іѡан Гѹрѫ де аѹр шасе кѹвинте пентрѹ Прѣщіе; ши але алтор трей Пѫринцѹ трей канониче щі Епистолій апотрива Сімоній де пе Еллініе пе рѹмѫніе сѹпт Алеѯандрѹ Ніколае Сѹцѹл ВВ. ши Діонисіе Митрополитѹл Оунгроклахій а Бѹкѹрещй. 1820, а Тупографіа дела Чисмѣоа лѹй Мавроген іе.

Доведире апотрива Ярмѣнилор де Григоріе Митрополитѹл тѫлмѫчитѫ, сѹпт Грігоріе Димитрій Гика ВВ. а Бѹкѹрещй. 1825.

Сѫширѣ Францѫзилор а Росіѫ ла лѣт 1812 дѹпѫ чѣ гречаскѫ а лимба рѹмѫнѣскѫ де Параскива Клѹчѣрюл де аріе. Бѹкѹрещй 1823.

Кѹвинте панегириче, ши моралниче де Евфросін Потека Професор де Філософіе. Бѹкѹрещй ла Митрополіе. 1826. Де Іероним Страторник Тупог.

Елементврй де Філософіе моралъ де Неофит Кавва. Тълмъчіте депе гречіе пе рѵмъніе де Костандин Родовичй дінтръ Голещй. Л Кѵкврещй ла Чисмѣоа лѵй Мавроген'іе. 1827.

Медетацій поетічещй дінтра лѵй де Ламартін прін Д. І. Бл. Кѵкврещі кѵ о Іконъ літографітъ.

Регѵлї сав Грамматіка поезіі традѵсе л рѵмънѣще де І. Е. Кѵкврещй. 1831.

Марковіч Кѵлѣце дін Нопціле лѵї Інг. Кѵкврещі. 1831.

Росет Д. І. Бракліе Лпърат ал Рѫсъріт'ѵлѵй. Традѵсе ън 5 актврй де П. Корнелй, традѵсъ дин франц. Кѵкврещі. 1831.

Регѵламентѵл органік. Кѵкврещі 1832.

Ярон Флоріан, Історіа Църій ромънещі. 3 Том.

Цанлі Географіа Църій ромънещі.

Снѣгов (Snagoba) Мънъстіре ън Жѵдецѵл Ілфовѵлѵї.

XIV.

Пела сфършітѵл вѣкѵлѵї ал шѣптеспрезѣчілѣ ші ънчепѵтѵл ал оптспрезѣчілѣ ера ла ачастъ Мънъстіре о Тіпографіе вестітъ, каре съ нѵмѣ Тіпографіа домнѣскъ. Де ѵнде кіар се вѣде кѵм къ лѵ фост рѫдікатъ де Костандін Водъ Бранковѣнѵл, поате прін ъндемнѵл немѵріто-

рівлві Антім Івірѣнвл, каре пе ачѣле врємі ера Егѵмен ла ачѣ Мънъстіре. Кът ав вецвіт ачаста Тіпографіе, антрв адевър нв се щіе. Съвѣде анъ къ в моартѣ Прінцвлві Бранковѣнвл ші алві Антім Івірѣнвл, ші ачаств Тіпографіе, вна къ Патроніі съї, с'ав стънс.

Мвлте Кърці дін ачаств Тіпографіе н'ав ешіт: кътe ле кѵноск, сънт ачѣсте, че ѵрмѣзъ:

Флоарѣ дарвлві.

Евангеліа. Л Снѣгов. 1697.

Карте, сав лѵминъ къ дрѣпте доведирі дин Догмеле Бисѣричіі рѣсъритвлві асѵпра дежгинърій Папісташилѡр де Маѳим Полопонисѣнвл къ порвнка ші келтвіала лві Костандин Б. Б. Воевод ші къ благословеніа Митрополитвлві Ѳеѡдосіе. Л Тѵпографіа домнѣскъ, л сфінта Мънъстире Снѣгов. 1699. де смеріт вл антрв Іеромонахі Антім Івирѣнвл.

Авъцътврі крещинещі фолосітоаре де сѵфлет фіеще кърві Крещин, акѵм ітаі скоасе де пе лимба гречаскъ пре чѣ рѵмънѣскъ л зилеле прѣлѵминатвлві Домн Костандин Басараб Воевод, къ благословеніа прѣѡсфинцітвлві Митрополит Кѵр Ѳеѡдосіе. 1700. Авна лві Іанваріе л Снѣгов, де Геѡргіе Радовіч. Сав префъкът де Філомей Сталорецвл.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Бузъ (Buzoiuum) Ораш ан Жудецул Бузъулуй.

XV.

Фостъ ан векіме ші ан ачест Ораш о Типографіе романѣскъ, рздікатъ, пекум съ вѣде пела Анул 1691 де Мітрофан a) Епіскопул Бузъулуй, каре анъшї ера Типограф. Ачастъ Типографіе се вѣде, къ нумаї атъта врѣме аў віецуіт, кътъ врѣме Епіскопул Мітрафан аў фост антръ чеї вії, с'аў пънъ къндъ анул 1702.

Кърцї, каре аў ешіт дін ачастъ Типографіе, сънт ачѣсте урмъторе:

Православника Мъртурісіре а съборнічещій ши апостоличещій Бисѣричі а рзсъритулуй, антоарсъ де Радул Гречанул. ан Бузъ. 1691. b)

Тріѡд. 1697.

Минеюл (Луна луй Іуліе) каре акум антъй сау тупърит, къ типикул, ши Паримійле, ши Синаѯарюл пе лимба румънѣскъ, дин порунка, ши тоатъ келтуіала прѣлъмінă-

a) Ачест Мітрофан аў фост антъіў Епіскоп ла Хуші ан Молдова, дупъ ачѣа ла 10 Іуніе 1691 с'аў алес Епіскоп Бузъулуй, ші аў муріт ла анул 1702. Везї Кондіка Мітрополіі Бъкурещілор маї сус нумітъ.

b) Ифлъсъ ачастъ Карте ші ан Блаж, ан Бібліотека Семінаріулуй, ші ан чѣа а Мънъстірії.

тѫлѵй Дѡмн Iw. Кѡстандин Кесарѣ воево-да, Ѡблѣдѵиторїѡ а тоатѣ Цара рѵмънѣ-скѣ, Митрополит фіінд а тоатѣ Цара Кур Ѳеѡдосіе. Ши сѫ тѵпѣрит ѧн сфінта Епи-скопіе дела Бѫзѫ. ѧ анѵл дела Зидирѣ лѵмій ѧхс. (1698) лѣѵшй Епископѵл Бѫ-зѫлѵй Кур Митрофан фіінд Тѵпограф.

Молитевник, гречѣще ши рѵмънѣще. ѧн Бѫ-зѫ. 1699.

Лѣцѣтѵрѣ Прещилор пе скѵрт деспре шап-те Тайне а Бисѣричій рѣзритѵлѵй кѫ дрѣп-те доведирй дин Правила сф. Пѣринцй. ѧ Бѫзѫ. Анѵл 1702.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Рѫмнік (Rimnicium) Ораш ѧн Банатѵл Краіовій. ѧн Жѵдецѵл Вѫлчѣ.

XVI.

Пела ѧнчепѵтѵл вѣкѵлѵї а оптспрезѣчілѣ сѫ ївї ші ѧн ачест Ораш о Тіпографіе, акѣріа ѵр-зіторівл сѫ вѣде а фі фост вестітѵл ачела Ѧнтім Івірѣнѵл, каре аѵ фост ѧндемнѣторій ші спре рѣдікарѣ Тіпографій дела Снѣгов, прекѵм маї сѵс ам грѵіт. Ачест, ѧнтрѵ адевѣр маре бѣр-бат, фѣкѫндѵсе ѧн 16. Март. 1705 Епіскоп Рѫмнікѵлѵї а), се вѣде а фі авѵт чѣ маї маре

а) Везї Кондіка Мітрополіі маї сѵс азѵдатѣ.

гріже, ка съ факъ ші ан ачастъ парте а Църіі о Тіпографіе. Віецъіта ачастъ Тіпографіе пънъ ла анъл 1787, ші съпт аріпіле, ші осърдіа Епіскопілор ърмъторі с'а тіпъріт аічі о мълціме де Кърці. Кіі нъ е къноскът нъмеле ънъі Дамаскін, Інокентіе, Кліментіе, Грігоріе, Партеніе, Кесаріе ші Філарет Епіскопілор дела Рънік? Кълі кърбаці, атътъ ръърі а фръмосеі гръірі; атътъ гърі де аърі. Анъ фіръще е ачаста, ка къ кът маі таре съ аналтъ ън лъкръ, къ атъта маі маре іъцалъ съ кадъ. Аша с'а антъмплат ші къ ачастъ Тіпографіе, каре съпт аріпіле маі със нъміцілор Епіскопі фоарте таре с'а фост анълцат, съпт Нектаріе ърмъторіъл лъі Філарет, ші Галактіон, ърмъторіъл лъі Нектаріе а). Nobile par fratrum, аша къ іъцалъ аъ къзът, кът поате къ нічі ърмеле іъ маі въд. Дар о нъдъждеде дъче не мънгъе, къ ачастъ Тіпографіе, съпт аріпіле ші апъраръ Пръсфінції сале Пъріntелъі Неофіт Епіскопъл Рънікълъі, ка а ънъі бън ші фіеркінте Патріот, іаръші ва ажънце ла чінстъ чъ дінтъіъ, ші іаръ ва да родълъі, поате ші маі нобле, декът каре аъ дат маінаінте.

Кърціле, каре с'а тіпъріт аічъ, сънт ачъстъ:

Молитевник. 1706.

а) Нектаріе сав фъкът Епіскоп ла Рънник ан 8. Окт. 1792. Іар Галактіон ан 25. Ian. 1813. Вězї маї със нъміта Кондіка.

Ѵалтире. 1725.

Сфѝтелеши дѝмнезеецииле Литѫргій ачелор дин-трѫ сфѝцій Пѫринцилор ноѫри Іѡанн Злато-ѹст, алѫи Василіе чел маре, ши а Пре-дештеній. Акѫм лѣтѫ ачесташ кип тѵпѫрит-ѣ рѫмънѣце л сфѝта Епіскопіе а Рымни-кѫлуй. Кѫ невоинца ши тоатѣ келтѫиала а прѣѡсфинцитѫлуй ши де дѝмнезеѫ юбито-рюлуй Кѵр Инокентіе Епископѫл Рѫмник-луй; Лѫна луй Декемвріе а. Ла анѫл дела Хс ѧѱлг. Ла сфършит: типѫритѫсаѫ ача-стѣ сфѝтѣ ши дѝмнезеѣскѣ Литѫргіе прин ѡстенѣла Діѡртосирій а Попей Иван Фѫгѫ-рѫшанѫл, де Владѫл Геѡргіевич Тѵпографѫл.

Минеюл, ла Рѫмник. 1737. Де Епископѫл Климентіе, фііинд Гѫбернатор Ардѣлѫлуй ши а Валахій мичй Грофѫл Валлис.

Ѡктоих. 1742—1750.

Пентикостарю. 1743.

Часлов. 1745.

Литѫргіа. 1747. Тѵпѫритѣ де Попа Михай Аѳанасіевич, кѫ келтѫиала Епископѫлуй Кли-ментіе дела Рѫмник.

Бѫкоавнѣ. 1749.

Ѵалтирѣ. 1779.

Казаніе. 1781.

Часлов, де Димитріе Поповичй Тѵпографѫл. 1784.

Катавасіѣрю, де Михаю Попович Тѵпографѫл. 1784.

Θеωдор Стѫдіт. 1784.

Обсервацій аѫпра регѫлелор Грамматичій рѫмънещй де Іонаке Ѣкѫрескѫл Дікеофулаѯ а Бисѣричій чей марй а рѫсѫритѫлѫй ши мареле Вистіерю а Принципатѫлѫй Валахіей. Ън Тупографіа с. Епископій а Рѫмникѫлѫй. 1787. Де Геωргіе Син Попа Костандин Тупографѫл Рѫмничанѫл.

Деспре ънчепѫтѫл Тіпографіілор ън Молдова.

XVII.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Тот ачѣле прічіні, каре аѫ аплекат пре Матеіѫ Водѫ, Домнѫл Цѫрій ромънещі, аѫ ындемнат ші пре Васіліе Лѫпѫл, Домнѫл Молдовій спре рѫдікарѣ Тіпографій ън чел Прінціпат (Нѫм. IX.) адекѫ рѫдікарѣ Тіпографіілор ромънещі ън вечінатѫл Ардѣл, ші фріка де ынтіндерѣ Догмелωр калвінещі ші лѫтерѫнещі, каре сѫ вѫрѣ прін Ѫнгріле ромънещі, каре сѫ тіпѫрѣ ън Трансілваніа. а) Адолоа прічінѫ сѫ вѣде а фі

а) Нѫм кѫ л'аѫ фост фрікѫ Молдовѣнілор де Догмеле ачестор Ыноіторі, сѫ вѣде дін Ѫнгаріа а 4лѣ дела Дѫмінека ѫасатѫлѫї де прѫнзѫ, ън каре окѫреск пре Калвіні ші Лѫтерані пентрѫ нецінѣрѣ постѫрілор. Везї Ѫнгаріа тіпѫрітѫ ън Іаш ла анѫл 1643, фоіа 33.

фост Ѣмѫлаціа, каре ера лнтрѫ Васіліе ші Матеіѫ Воевод атѫта лн рѫзбоіѫ, кѫт ші лн ціінцѫ. Іар чѣ маі маре прічінѫ, сѫ вѣде, кѫ аѫ фост вестітѫл ачела Петрѫ Могілѫ, фечор де Домн дін Молдова, каре пе ачест тімп ера Архіепіскоп ші Мітрополіт ал Кіовѫлѫї, Халічѫлѫї, ші а тоатѫ Росіа, каре ла пофта лѫї Васіліе Водѫ, іаѫ тріміс тіпарівл кѫ тоате меџешѫгѫріле, кѫте требѫе ла Тіпографіе a). Мінѫне, кѫ лѫнгѫ тоате, кѫ Молдова аѫ авѫт лн тоате тімпѫріле мѫлцї вѫрбацї лнвѫцацї, тотѫш нѫмѫрѫл Тіпографіілор нічї одатѫ нѫ аѫ фост аша маре ка лн Цара романѣскѫ. Прічіна сѫ вѣде а фі фост неконтенітеле рѫзбоае кѫ Провінцііле лнвечінате. Дѫпѫ стѫнцерѣ Прінціпор Кантімірещї, ші ѫрмарѣ Домніпор Гречі лн ачест Прінціпат, аѫ лнчетат пе лнчет тіпѫрірѣ Кѫрціпор, ші кѫ Кѫрціле ші Літератѫра романѣскѫ. Де нѫ ар фі авѫт Молдова Мітрополіцї ші Епіскопї нѫмаї дін сінѫл Нації сале, каре лѫкрѫ іасте спре чѣ маі маре лаѫдѫ, че сѫ поате гѫнді, пе лесне сѫ пѫтѣ лнтѫмпла, ка лн тімпѫріле, чѣле маі депре ѫрмѫ, сѫ се стінгѫ тоатѫ Літератѫра романѣскѫ лн ачастѫ Провінціе.

---

a) Вехї Прекѫвѫнтарѣ лѫї Варлаам Мітрополітѫл лн маї сѫс нѫміта Казаніе.

Іаш (Jassi) Ораш де капітніе ан Цінвтъл Іашълъї.

XVIII.

Антре чѣле мълте Мънъстірї, каре се афлъ ан Іаш, се афлъ ші Мънъстірѣ Трісфетітелор, сав а Треї Ієрархї, ан каре Васіліе Водъ Лъпъл пела анъл 1640 ав ръдікат о Типографіе ромънѣскъ ші грекаскъ, каре лънгъ врѣме с'ав нъміт Типографіа домнѣскъ. Домнії, карії ав ърмат дъпъ Дімітріе Кантемір, съ вѣде, къ нъ мълтъ гріже ав авът деспре ачастъ Типографіе, пентръ къ дъпъ ачѣстѣ времі нъ съ маї івеск ърмеле вніі Типографії домнещі. Пела анъл 1650 Досітеіъ Мітрополітъл Съчавеі ав фъкът алтъ Типографіе ан Іаш съпт нъміре Типографіа Мітрополіі, прекъм се вѣде дін о Карте, каре с'ав тіпъріт аколо ан маї със нъміт ан. Ачастъ Типографіе съ вѣде а фі анчепът Типографіі мітрополічещі де акъм. Маї тързіў съ вѣде а фі фост анкъ ші алтъ Типографіе ан Іаш; пентръ къ ън Часлов дін анъл 1750 че зіче а фі тіпъріт ан Типографіа лъї Дъка Стоіковіч Типографъл дела Тасос, де нъ къмва ачест Типограф ав фост нъмаї ангріжіторіў сав арендатор Типографіі мітрополічещі. Пела анъл 1785 с'ав адъогат ла Типографіа Мітрополіі ші літере політічещі, сав де а-

чѣлѣ, каре ѧнтребѹінцѣзѫ рѹшіі ѧн скрісоріле сале, прекѹм адеверѣзѫ ѹн Кзліндарій пе 112 ані, каре ла анѹл нѹміт с'аѹ тіпзріт аічѣ, пе-ла анѹл 1794. Іаков Мітрополітѹл іарзш аѹ ѧноіт ачастѫ Тіпографіе.

Кзрцї, каре с'аѹ тіпзріт ѧн Іаш, пе кѧт не сѧнт кѹноскѹте, сѧнт ачѣсте ѹрмзтоаре:

Казаніе, ѧн Іаш ѧн с. Мзнзстіре Трісфетітеле, ѧн Тіпографіа домнѣскѫ, сѹпт Васіліе Водѫ, ші Варлаам Мітрополітѹл 1643. a)

Рзспѹнсѹрї але лѹї Варлаам Мітрополітѹл Молдовеї ѧнпотріва Катехісѹлѹї рѹмѧнеск, каре ѧн анѹл 1642 с'аѹ тіпзріт ѧн Кзлград дѹпѫ Догмеле Калвінілор. Іаш. 1645. b)

Шапте Таіне а Бисѣрічіі Рзсзрітѹлѹї. 1645.

Карте рѹмѧнѣскѫ де ѧвзцзтѹрѫ дела Правіліле ѧпзрзтещї ши дела алте Жѹдѣце. Тзлмзчітѫ дін лимба Єлінѣскѫ пре лимба рѹмѧнѣскѫ, ши типзритѫ кѹ порѹнка лѹї Василіе Воевод Домнѹл Цзрій Молдовеї: ла Іаш ѧ Мзнзстирѣ трей Сфетитѣлї. Ла анѹл дела Хс ѯахмѕ. (1646.)

---

a) Ачастѫ Карте рарѫ спре ведѣре ші ѧнтребѹінцаре ла анѹл 1821 ѧн фііпца мѣ ѧн Брашов претінѣще мі о аѹ ѧнкредінцат рзпосатѹл Боіар Нікола Вакарескѹ мареле Дворнік де кѹтіе а Прінціпатѹлѹї Цзрій ромѧнещї.

b) Вezї: Клаін Історіа Бісерічаскѫ ѧн Манѹскріс, каре се афлѫ ѧн Бібліотека Мзнзстірій ѧн Блаж.

Ѱалтирѫ де лѫдец а сѫтѫлѹй Апзрат Пр҃рок Давид типзритѫ ѧтрѫ кѫвите ѕѫлеле Мзрини сале прѣлѫминатѫлѹй ѧтрѫ Іс̃ Хс̃ Іѡан Дѫка воевод кѫ мила лѹй Дѣѕѫ дмн цзрай Молдовей кѫ келтѫила Мзрійсале ши кѫ послѫшаніа смереній ноастре Досодей Митрополитѫл Сѫчавей, л Типарница сѫтей Митрополій л ѫш. Слѣт ѿ сзт. мир. ѯзрпи. (1680) април. аі. дн̃ѕ. а)

Віециле сѫцилор. 1683.

Паримійле. 1683.

Лѫдецтѫрѕ сѫтѕ, адекѕ сѫтей ши дѫмнезещій Лутѫргій, тълкѹире депе лимба гречаскѫ пе лимба рѫмѫнѣскѫ, де Еремія Канабела Даскал, кѫ порѫнка Мзрій сале прѣлѫминатѫлѹй Домн Іѡанн Антіѡх Кѡстан-

BCU Cluj / Central University Library Cluj

а) Ачастѣ Псалтіре е тіпзрітѕ ромѫнѣще ші сѫрѣще. Рѫмѫнѣще е префѣкѫтѕ дѹпѕ ісводѫл с. Ієронім, каре се афлѕ елінѣще, латінѣще, ші еврѣще; прекѫм сѕ вѣде дін кѫвѫнтѫл че фаче Досотеіѫ Мітрополітѫл кѫтрѕ Четіторіѫ, каре аша сѫнѕ: „Юбите Четиторю, сѕ сокотещи ачастѣ „таблѫ, кѫнтрѫнса ам лѫдрептат богате кѫ„винте че сѫ афлѫ скимбате ѧтрачастѣ Карте, „карile рѫмѫніа нѫ сѕ потривѣще кѫ сирбіа, „пентрѫ кѕ сав тълмѫчит депре изводѫл лѹй „сѫтій Ієроним, карилей елинѣще, ши латинѣ„ще, ши еврѣще. Дечй ной депре ачел извод „фоарте ам силит дѣм пѫс кѫвинтеле прекѫм „сѕ афлѫ аколѡ. ш. ч

дин Воевода. Типъритѫсаѳ л Іаш л Типарница домнѣскѫ, вѣлѣт ѯзсє. дела Хс ѯахѕ. (1697) мца Маю л к.

Алѣй Іwан Димитріе Костандин Воевода Дівандѣл лѣмій кѣ лцелептѣл, сав жѣдецѣл сѣфлетѣлѣй кѣ трѣпѣл, рѣмънѣцѣ ши гречѣцѣ. л Іаш. 1697. a)

Авъцътѣрй прєѫцъщй деспре шапте Тайне. Іаш. 1732—1745.

Сунопсис. 1747.

Тріiод. 1747.

Часлов сѣпт Iw. Костандин Никѣл. вв. Маврокордат, кѣ благословеніа прѣсфинцитѣлѣй Кур Никифор Митрополит а тоатѫ Молдовей, де Дѣка Стойкович дела Ѳасос Тупографѣл, лтрѣ акърѣа Тупографіе сав тупъріт. л Іаш 1750.

Адѣнаре де мѣлте авъцътѣрй, каре акѣм лтаю сав тупърит лтрачеста кип л зилеле лѣй Iw. Скарлат Гика вв. 1753.

Ѱалтирѣ. 1752.

Іаков Митрополитѣл Молдовій кѣвънт деспре лемнѣл с. Крѣчй, каре дела Мънъстирѣ Ѯиропотамѣлѣй дин с. мънте Ѳдон сав адѣс ла Іаш. 1760.

Алкътѣирѣ лаѣритъ алѣй Самѣил Равви жидовѣлѣй, мѣстрънд рътъчирѣ жидовилор, депре лимба арабичаскѫ фъкѣтъ лтаю ла-

a) Horányi sup. cit. op. Tom. II. pag. 285.

тинѣще де Алфонс воном дин тагма фрацилор Доминиканѣ, шр депре латиніе пе гречіе фѫкѹтѫ де Никифор Іеромонах Фешѣтоки, ши депе гречіе пе рѹмѫніе де Ѳома ѣ. Логофет, прин шсѫрдіа лѹй Іван Кантакозино вел вист. кѹ акѹй келтѹѫлѫ сав ши типѫрит л Іаш. 1771. Дек. 22. кѹ Благословеніа Митроп. Гавріил.

Календарю п рѣі. Іаш. 1785.

Ѵалтирѣ, сѹпт Михаи Костандин Сѹцѹл вв. кѹ благословеніа ши тоатѫ келтѹѫла Прѣсфинцитѹлѹй Митрополит ал Молдавіей Кѵр Іаков лтрѹ чѣ дин нов фѫкѹтѫ Типографіе л Іаш. 1794.

Де шбще Геѡграфіа пе лимба молдавенѣскѫ а), скоасѫ дин Геѡграфіа лѹй Бѹфіер дѹпѫ шрѫндѹѫла, каре акѹм май прѣвѹрѫ сав ашезат л Академіа дела Париѫ. Сѹпт Алеѯандрѹ Іван Калимах ввд, кѹ благословеніа ши тоатѫ келтѹѫла Прѣшсфинцитѹ-

а) Традѹкторѹл ачещій Геѡграфіі дін лимба Італіенѣскѫ (нѹ дін чѣ францѹзаскѫ) іасте Амфілохіе Епіскоп Тітѹлар ал Хатінѹлѹй, ѹн бѫрбат фоарте дрѫцат; пентрѹ ачѣа, нѹ мѫ пот дестѹл мінѹна, кѹм аѹ пѹтѹт ѧн тітѹла Кѫрцій ѹрмѫтоареле кѹвінте а скріе: л лимба молдовенѣскѫ. Ѧѹ лимба молдовенѣскѫ нѹй лимба ромѫнѣскѫ ка чѣ дін Ціара ромѫнѣскѫ ші дін Трансілваніа? аѹ нѹ сѫнт ачѣстѣ сѹроѹ дін ѹна ші ачѣлаші лимбѫ а векілор Романі?

лъй Митрополит а тоатъ Молдавіа Кѵріѡ Кѵр Іаков, лтрѳ а Прѣѡсфинцій сале Типографіе л сфѫта Митрополіе л Іаш. 1795. ав. 22.

Лфрѳнгарѣ Жидовилѡр асѳпра леціи ши ѡбичѣюрилѡр лѡр, кѳ доведирй дин сфѫта ши дѳмнезеѣска Скрипторъ, атѫта дин чѣ вѣке, кът ши дин чѣ нолѡ акѳм лтѫй лтрѳ ачесташ кип типъритъ л Зилеле прѣлѳминатълъй Домнълъй нострѳ Алеѯандрѳ Костандин Морѵцъ ВВ. лтрѳ адоаѡа домніе а Мърій сале л Молдова. Кѳ благословеніѫ ши тоатъ келтѳѫла Прѣѡсфинцитълъй Кѵріѳ Кѵр Іаков, Митрополит а тоатъ Молдавіа; л Іаш ла анъл дела Хс ѯаѡг. (1803) сав типърит де Іеромонахъл Кѵр Макаріе, ши де Герасим Іеродіакон Тѵпограф а).

Ачелъй динтрѳ сѫцй Пъринтелъй нострѳ Іѡаннъ Дамаскин Дескоперире кѳ амърѳнтъл а православничей Крединцъ тълмъчитъ дин лимба еллинѣскъ, сѳпт Алеѯандрѳ Костандин ВВд. Дин порѳнка прѣѡсфинцитълъй Архіепископ ши Митрополит а тоатъ Молдавіа Кѵріѳ Кѵр Веніамин: кѳ акърѳа Благословеніе ши келтѳѫлъ сав дат ши л ти-

а) Лѳкторъл ачещій Кѫрцї се зіче а фі фост ѳн Жідов, каре крещінѫндѳсе аѳ пріміт нѳме: Неофіт.

парю спре фолосъл де ѡбще. Адзогъндъсе ла сфършит ши нице лъмнзрй, л Типографіа сфинтей Митрополій л Іаши ла анъл ,aws. (1806) Авна лъй Іъніе. Традъкзторій сз зик а фи фост Григоріе ши Геронтіе Іеромонахі.

Хрусъй Евголпіон дін францозіе дат л тзпар къ келтъала Дъм. Бив вел Столникъл Іврдаке Богън. 1810.

Адънаре къпринзътоаре лскърт дин Кзрциле лпзрзтецилор Правиле, акъм лтай тзпзритз къ позволеніа прълнзлцатълъй Домн ши Стзпаниторю Молдавіей Скарлат Алеѯ. Калемах Воевод, ши къ благословеніа прѣѡсфинцитълъй Митрополит ал Молдавіей Кѵріѡ Кѵріѡ Веніамин. Алкзтзитз къ ѡстенѣлеле ши ѡсърдіа де Комрюл Молдавіей Андронаки Донич. Іаш. 1814, л Типографіа сфинтей Митрополій.

Нъма Помпіліе. 2 Том. де Белдиман.

Бордеашъл де рзпосатъл Азаке Архимандритъл Митрополій.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Нѣмцѹл (Villa S. Germani) ѥ Сат ші Мънъстіре ѧн Цінѹтѹл Нѣмцѹлуї a).

XIX.

Ѧфлъсъ ѧн ачастъ Мънъстіре о Тіпографіе, дін каре нѹ пѹціне Кърцї аѹ ешіт. Ячастъ Тіпографіе ѥ ѹна дін чѣле маї ноао ѧн Молдова, ші, прекѹм міс паре дѹпъ анѹл 1800 рѫдікатъ, дар де чіне, нѹ щіѹ.

Кърціле, каре аѹ ешіт дін ачастъ Тіпографіе, кътем сънт кѹноскѹте, сънт ачѣстѣ:

Віеціле Сфінцілор ѧн 12 Томѹрї.

Ѥпітоми τῶν Θειων Δογματων: адекъ Ѧрхіереѣ, саѹ ѧсемнаре прескѹрт а ѧмнезеѣщілор

BCU Cluj / Central University Library Cluj

6 *

a) Ячест Сат Нѣмцѹл, дела каре ші Мънъстірѣ ші Цінѹтѹл ш'аѹ лѹат нѹмірѣ, аѹ фост ѧн векіме Ораш ѧнкіс кѹ зід, ші аша адоаоа пѹтѣрнікъ Четате дѹпъ чѣіа а Хотінѹлуї, прекѹм не аратъ ѹн Хрісов алуї Георгіе Ѳтефан Домнѹл Молдовеї дін 5 Ѧпр. 1656, каре се афлъ ѧн Ѧрхівѹл Бісѣрічіі с. Ніколае дін Болгарсегіѹ Брашовѹлуї ѧн Трансілваніа, каре аічѣ врѣѹ съ'л алътѹр дін прічіна, къ кѹпрінде ѧн сіне мѹлте лѹкрѹрї врѣдніче де щііпцъ. 1. Ярътъ ачѣ маре мілостеніе, че аѹ фъкѹт Домніі Молдовеї кѹ Бісѣріка ромънѣскъ дін Болгарсегіѹ Брашовѹлуї. 2. Ярътъ рангѹл Четъцієї Нѣмцѹл ѧн векіме. 3. Че ва съ зікъ Пъркълаб, ші че фѣліѹ де Дрегъторіе аѹ фост Пъркълабіа ѧн векіме. 4. Ярътъ ачест

Догме але Крединцій. Алкътвитъ де прѣ-
лцелептъл Аѳанасіе дела Парос, че аѳ фост
Даскал л встровъл Хіѳ, ши лтребъриле

Хрісов ѳн нѫме а ѳній слъвіте фамілій, дін акъріа
сін іасте ші ачел Прінц, каре кѳ атѫта пърін-
тѣскъ драгосте окърмѳаце лн зілеле ноастре а-
чест Прінціпат. Ачест Хрісов аша ѳрмѣзъ: „Л-
„трѳ нѫмеле Татълѳй ши а Фіюлѳй ши а сфън-
„тълѳй Дѯ, сфинтей ши де w фіинцъ ши не-
„деспърцитей Троицъ. Іатъ єѳ роѳъл марелѳй
„Ѳмнезеѳ, ши Мънтѳитърюлѳй нострѳ Іс. Хс.
„ши а Троицей лкинятърѣ. Іѡ. Гевргіе Стефан
„воевод кѳ мила лѳй Ѳмнезеѳ Домн Църій
„Молдовей. Кине ам воит Домніа мѣ кѳ аноа-
„стрѫ кѳнъ лвоире дин кѳратъ ши лѳминатъ и-
„нимъ, ши дин тот сѳфлетъл нострѳ, ши дин
„аноастрѫ кѳнъ ажѳтърінцъ динпреѳнъ кѳ сфа-
„тѳл Домній мѣле, ши благословеніа а патрѳ-
„лърѫ сфинцій Пърінцій а Молдовіей, Кър Геде-
„ѡн Ярхіепископ ши Митрополитъл Сѳчавей,
„ши Кър Ѳнастасіе Єпископ Романълѳй, ши
„Кър Ипърѣтѣ Єпископ Хѳшълѳй; ши Кър Са-
„ва Єпископ Рѧдѳцълѳй, оурмѫнд Домніа мѣ
„кѳнелърѫ фапте челърѫ майнаинте рѫпосаці
„Домній ай ноцри, каре аѳ милѳит, ши аѳ л-
„търит сфінте Бисѣричій ши Мънъстирій. Пен-
„трѳ ачѣа ши Домніа мѣ дин авѣрѣ, каре мій
„w аѳ дърѳит Ѳмнезеѳ, ам дат, ши ам милѳ-
„ит сфінта Бисѣрикъ че съ афлъ лънгъ Четатѣ
„Брашовълѳй л Цара оунгърѣскъ, карѣ съ нѳ-
„мѣце Шкѣй, оунде іасте Храмѳл Ярхіереѳлѳй

ши рѫспѹнсѹриле чѣле ѳеологичещй л сфи-
тѹлѹй Ѳѳанасіе чел маре, ши Історіа пен-
трѹ ѧпѫрѣкѣрѣ чѣ пентрѹ пѹрчѣдерѣ прѣ-

„ши фѫкѫтѫрюлѹй де минѹний лѫдатѹлѹй Ни-
„колае, каре іасте зидитѫ дин темеліе де рѫ-
„посатѹл Петрѹ воевод че сѫ нѹмѣще Черчел,
„ши не испрѫвитѫ, ши май пре оурмѫ сѫвѫр-
„шитѫ де Домніа са Ѧрон Водѫ, ши пентрѹ по-
„менире аѹ фѫкѹт ла ачастѫ сфинте Бисѣрикѫ
„дар дела милостивирѣ са прекѹм ши алций
„Домній дѹпѫ алтр бѹнѫ воире аѹ фѫкѹт милѫ
„ла ачѣ сфинтѫ Бисѣрикѫ щвичѹвитѫ даніе дин
„ан ѧ ан сѫ айѣ дела ной кѫте шпт мій де Ѧ-
„спри.*) Сѫ фіе ачещѣ де келтѹалѫ ла Пражни-
„кѹл сфинтей Бисѣречй, ши тримисѹлѹй де аколо
„трей сѹте де Ѧспри. Пентрѹ ачѣѫ коаш кредиичо-
„шилтр Прещцй, карій вѫ афлаций ла ачѣ сфинтѫ
„Бисѣрикѫ, не рѹгѫм, ка сѫ нѹ фим оуйтаций де
„кѫтрѫ Сфинційле воастре ѧнаинтѣ Домнѹлѹй
„Дмнезеѹ, чи сѫ авеций сѫ вѫ рѹгаций лѹй Дмнезеѹ
„пентрѹ сѫнѫтатѣ Домній мѣле, ши а Доамней
„Домній мѣле, ши пентрѹ лѫсарѣ пѫкателтр Мо-
„шилтр, Стрѫмошилтр ши Пѫринцилтр Дом-
„ній мѣле, ши сѫне скріеций, ши ѧ дѹмнезее-
„скѹл Жертвѣник, ши ачест май сѹс нѹмит
„щвичѣю ши даніе сѫ фіе дела ной сфинтей Би-
„сѣ-

*) Ѧспрі ера ѹн фѣліѹ де канї, карій 40 фѫчѣ ѹн Талер ѧпѫрѫтеск пе ачѣле тѫмпѹрій, аша дарѫ 8000 де Ѧспрі ера 200 де Талере ѧпѫрѫтещї. Вежї: Crusii Turco-Graecia pag. 287.

сфѝтѹлѹй Дѫ, а прѣѧцелептѹлѹй Архіепископ ал Новогродій Ѳеофан Прокович, ши кѹвѧнт пентрѹ пѹрчѣдерѣ прѣсфѝтѹ-

---

„сѣречй нестрѧмѹтат ши вѣчник. Дрепт ачѣѧ „ши дѹпѫ аноастрѫ віаць ши домніе, пе каре „ва алѣце Дѹмнезѣѹ, ка сѫ фіе Домн Цѫрій ноа„стре Молдовей, сѫл дѹвѣце Домнѹл Дѹмнезѣѹ „ка сѫ чинстѣскѫ ши сѫ ѧтѫрѣскѫ ачест бѹн „шѹичѣю а сфѝтей Бисѣричй, ши пе каре Дѹм„незѣѹ ва повѧцѹи, пе ачела ши Домнѹл Дѹм„незѣѹ сѫл чинстѣскѫ ши сѫл пѫзѣскѫ л стѫпѫ„нирѣ Домній сале. Ши спре ачаста пѫсте кре„динца Домній мѣле чей май сѹс скрисѫ Іѡ. „Гешргіе Стефан Воевод кѹ мила лѹй Дѹмнезѣѹ „Домн Цѫрій Молдовей, ши крединца тѹтѹрѡр „Боѧрилѡр ношри. Крединца Дѹмнѣлѹй Сте„фан Воѣ мареле Двѡрник а Цѫрій де жос, ши „крединца Дѹмнѣлѹй Василіе Гетман, Пѫркѫ„лабѹл Сѹчавій; ши крединца Дѹмнѣлѹй До„биже мареле Двѡрник де Цара де сѹс; ши кре„динца Дѹмнѣлѹй Кѹріан Стѹрза ши Ха„бешескѹл Пѫркѫлабій Хотинѹлѹй; ши кредин„ца Дѹмнѣлѹй Ѳпифаніе Пѫхнашик ши Ко„стантин Кѫнтѣшѫ Пѫркѫлабій Нѣмцѹлѹй, ши „крединца Дѹмнѣлѹй Гѡн Пѫркѫлабѹл Ро„манѹлѹй; ши крединца Дѹмнѣлѹй Ѣліа Шеп„теличѣ Постѣлник; ши крединца Дѹмнѣлѹй „Григѡріе Рѹсѹл Спетар; ши крединца Дѹмнѣ„лѹй Николае Могѫнѣ Пѫхарник; ши кредин„ца Дѹмнѣлѹй Соломон Барладѣ мареле ви„стіер; ши крединца Дѹмнѣлѹй Стѫматіе Стол-

лъй ал прѣлцелептълъй ътрѫ Іеромонахй Макаріе Макри, каре сав гѫлмѫчит акъм дин лимба елинѣскѫ ътрѫ ачаста аноастрѫ рѫмѫнѣскѫ прин осѫрдіа ши силинца юбиторюлъй де Дмнезев Епископ ал сфинтей Епіскопіі Арџеш Кирій Іосиф, афарѫ де ынтребѫриле ши рѫспѫнсѫриле деологичещй але сфинтълъй Аѳанасіе, ши кѫ Благослове-

---

„ник; ши крединца Дъмнѣлъй Даріе Каравѫц „Коміс; ши крединца Дъмнѣлъй Хрисокола Ме„делничѣрю; ши тоцй крединчошій Кълрй ай „ношри а Молдавіей марй ши мичй, ши спре „ътѫрирѣ ши ѫкрединцарѣ челѫр май със нъ„мите ам пѫрънчит ла крединчосъл ши чинсти„тъл Кълръл Дъмнѣлъй Іѫнашкѫ Гъсъл марелъй „Догофът сѫ скріе ши сѫ атѫрне печѣтѣ ноа„стрѫ ла ачест адевѫрат ал нострѫ Хрисов, дин „Іаш, анъл ѯѕрѯд. (1656) апр. ѓ. аш скріс Контѫш. Іѡ. Гевргіе Стефан Воевод. *)

*) Печѣтѣ іасте атѫрнатѫ де ън шінор (ієрішін) рошъ-вѣрде. Ън Печѣте сѫ вѣде Марка Цѫрій Капъл де боѣ; ынтрѫ косарне о Стѣ, дѣ дрепта Соареле, ші дѣстѫнга Дъна. Скріерѣ ынпрежър: ✠ Печат іѡ Гевргіе Стефан Воевода Бжію милостію господар Земли Молдавенои ѯѕрѯа. Ші дін жос де Капъл де боѣ, ера скріс анъл кѫ нъмере аравічещй. 1653. Печѣтѣ е де чарѫ, ші апаса 21 де лоцї. Пічлѣ, пе каре е скріс Хрісовъл, е ын лъціме 3/4, іар ын лъціме ън кот латѫ, дъпѫ котъл дін Трансілваніа; іар Оріналъл е сѫрбѣще скріс.

ніа прѣсфинцитвлвй ши де Дмнезеѳ алесѳлвй Митрополит ал Молдавіей Кріѳ Веніамин сав дат л тупарѣ л зилеле прѣ лѳминатвлвй ши прѣнзлцатвлвй Дмн Скарлат Алеѯандрѳ Калімах Воевод. л сфнта Мзнзстире Нѣмцѳл, пѳртзнд кѫрма стзреціи прѣкѳвіѡсѳл Архімандрит Кур Сулвестрѳ ла анѳл ѧawsi. (1816) Февруаріе ѫі. де Геронтіе Іеромонах Тупографѳл.

Тѫлкѳире прескѳрт тѫлмзчитз дин чѣ пре лърг елинѣскз алві Никифѡр Калліст Ѯантопѳлвл ла антіфѡнеле челѡр wпт гласѳрй, каре кѳ Блгословеніа прѣсфинцитвлвй ши де Дмнезеѳ алесѳлвй Митрополит ал Молдав. Кріѳ Кріѳ Веніамин прин силинца прѣкѳвіѡсѳлвй Старец ши Архімандрит ал сфнтелѡр Мзнзстирй Нѣмцѳлвй ши Секѳлвй Кур Сулвестрѳ. Якѳм лтаю сав дат л тупарѣ л сфнта Монастіре Нѣмцѳл. Ла анѳл дела Мѫнтвитѡрюл нострѳ Хс. ѧawsi. (1817) де Геронтіе Іеромонах, Тип.

Дескрѣрѣ Молдавей алвй Димитріе Кантемир Принцѳлвй. л Молдова, ла Мзнзстирѣ Нѣмцѳл. 1825.

Фостѳ лн кекіме лн Молдова лнкз додо Тіпографіі, вна лн Рздвцѳ а Ѣпіскопіі, ши алта лн Мовілѳ, деспре каре вом грві ла локѳл лор.

Деспре Тіпографіїле ромънещи ын Провінціїле ынвечінате.

A.

РОСІА.

Унів (Unievum) Ораш ын Росіа.

XX.

Ын ачест Ораш сз афлз дін векіме о Мънзстіре а Кълъгърілор Вніцї дін чінъл с. Васіліе чел маре, ын каре Мънзстіре аў фост ын векіме о Тіпографіе кў літере кірілічещі a). Досітеї Мітрополітъл Молдавеї Псалтірѣ, каре, прекўм зіче Єл, кў тоатз остенѣла, ын мълцї анї, о аў фъкўт ын версўрї. Ын ачастз Тіпографіе ын анъл 1673 о аў тіпъріт. Че аў фост прічіна ачестўї лъкрў, нў сз поате цї; пентрў кз пе ачѣстѣ врємї ера Тіпографіе ын Іаш. Тітъла ачещії Псалтірі аша ўрмѣзз:

Ѱалтире а сйнтълъй Пророк Давид пре лимба рўмънѣскъ, кў зиса ши тоатз келтўіала прѣлўминатълъй ътрў Іс Хс, Іw. Стефан Петрў Воевода Дмнъл Цързй Молдо-

a) Engel. Geschichte v. Servien und Bosnien. Halle. 1801. S. 461.

віей. Дин сѫтеле скрипт8рй а сфѫцилор пѫринцй Даскалилор сѫтей Бесѫричь, къ л8нгѫ ѡстенѣлѫ л м8лцй ань сѫкотитѫ прин сѫтеле кѫрць, ши дѫчіѫ пре верс8рй токмитѫ л чинчй ань фоарте къ ѡсѫрдіе маре, де смерит8л Досифей Митрополит8л де Цара Молдовей. л Мѫнѫстирѣ Оунеѳском. ѯѯрпа (1673).

Мовілоф (Movilovum) Ораш лн Г8бернія Мовілов8лй.

XXI.

Пела сфѫршіт8л вѣкв8й трекв8т ера лн ачест Ораш о Тіпографіе ромѫнѣскѫ, фѫкв8тѫ де 8н Протопоп къ н8меле Міхаіл Стрѣнбіцкій. Лічі с'л8 тіпѫріт 8рмѫтоарѣ Карте:

Исторіа а Алеѯандр8л8й челй маре типѫритѫ л Тупографіа чѣ волникѫ а Протопоп8л8й Міхаил Стрѣнбицкій тѫрг8л Мовилв8л8й лтрѫ хотарѫле Росіей ши ал Молдовій. Ла. а. 1796.

Петров8рг (Petropolis) Ораш ші Ресіденціе лн Г8бѣрніа Петров8рг8л8й.

XXII.

К8мкѫ лн ачастѫ Четате вестітѫ, скав8л ші лѫкѫінца атѫтор цііпце лналте, де м8лтѫ крѣме се афлѫ Тіпографій къ літере кірілічещі

нъї ѧндоіалъ, ші ла тоцї чеї ѧнвъцацї іасте къноскът. Типърітъсаѳ аічѣ пела анъл 1810 Біблія дъпъ чѣ дела Блаж, кѫ келтъіала Соціетъцїї дін Англіа, каре съ нъмѣще Бібліофілъ.

Кішінеѫ (Kisinovum) Ораш ѧн Басарабіа.

XXIII.

Ѧн ачест Оръшъл, ѧн каре лънгъ врѣме аѫ вієцъіт Ексархъл Гаврііл, Романъ нъскът ѧн Трансілваніа; іар акъм лъкашъл ънъї Епіскоп, съ афлъ о Типографіе романѣскъ, ѧн каре пела анъл 1823 аѫ ешіт Леціле ачещії Провінцїї романѣще ші ръсѣще, анъ кѫ тіпарїй фоарте прост.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

B.

ȣNГАРІА.

Сѫмбъта маре (Tirnavia) Ораш ѧн Вармегіа Пожонълъї.

XXIV.

Фостаѫ ѧн ачест Ораш маїнаінте врѣме Ѧкадеміа Іесъвіцілор, ші лънгъ ачаста о Типографіе романѣскъ. Кънд с'аѫ ѧнчепът, ші кънд аѫ ѧнчетат, нѫ щіѫ, нъмаї атъта ам афлат, къ ла анъл 1726 аѫ ешіт дін ачастъ Типографіе ърмътоарѣ Карте:

Катекисмоушъ сăѵ лъѕцѣтъръ крецинѣскъ. Л фолосѵл Неамъл̆ѵй рѵсескѵ дин Цара оунгѵръскъ, датъ афаръ пинь ѡсърдиа, ши ѡстенела Мърій салѣ Дѡмнъл̆ѵй Д. Іѡан Іѡсифь Декамилист. Іпіскопѵл Себастъл̆ѵй, ши а Мѵнкачъл̆ѵй. и. проч. Чинъл̆ѵй прѣщеск оунит дин лецеа гречаскъ викарішь Апостолическѵ л Цара оунгѵріаскъ, сфинтей ши лнзлцатій Лпърцій Рѕмъл̆ѵй сфетникѵ. Л лимба рѵмънѣскъ лтоарсъ ши типъритъ. Л Сѕмбѣта маре. Лн Типографіа Лкадемичаскъ. Лнѵл дела ХС ѧѱкѕ (1726).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Бѵда (Buda) Ораш де кѣпѣтеніе лн Вармеріа Пеціі.

XXV.

Іасте лн ачест Ораш о Тіпографіе романѣскъ, каре сѵ зіче а Ѵніверсітъціі дін Пеща. Фостъл ачастъ Тіпографіе лнтъіѵ а ѵнѵї Тіпограф Іосіф Кѵрцбек, Четецан дін Віена, каре се нѵмѣ Тіпограф Крѣеск а Рѣсърітъл̆ѵї; пела анѵл 1793 афлъсе ачастъ Тіпографіе лн стъпънірѣ ѵнѵї Стефан Навакоѵіч; Лгент де Кѵрте, дела каре, маї тързіѵ, пе лънгъ контракт де кѵмпъраре вені лн стъпънірѣ Ѵніверсітъціі кѵ Прівілеціѵ, ка німенѣ лн Ѵнгаріа Кърцї романещі сѵ нѵ тіпърѣскъ, пънъ нѵшї ва скоате Ѵніверсітатѣ тоате келтѵѣлеле, че ѧ лѵѕт кѵ ачастъ

Тіпографіе. Тіпърітѫсаѳ ѧн ачастѫ Тіпографіе ѧн тімп де 40 де анї мѳлціме де Кърцї романеще, атѫт бісерічещї, кѫт ші політічещї, дінтрѫ каре, че єѳ ам кѫзѳт, сѫнт ачѣсте ѳрмѫтоаре:

Ретоpикѫ, адекѫ ѧвѫцѫтѳра ши ѧтокмірѣ фрѳмоасей кѳвѫнтърй. Якѳм ѧтрѫю изводитѫ пе лимба рѳмѫнѣскѫ. Ла Бѳда 1798.

Обсерваціі де лимба рѳмѫнѣскѫ прин Паѳл Іорговичй фѫкѳте. Ла Бѳда. 1799.

Ѳглиндѫ аръгатѫ ѡмѳлѳй ѧцелепт прин Николае Хорка, алминтрелѣ Попович Пароҳ греко-неѳнит ал Селеѳшѳлѳй. ѧ Бѳда. 1801.

Сфатѳриле а ѧцелѣцерій чей сѫнѫтоасе де Досидеѭ Ѳбрадович, префѫкѳте пре лимба Дако-романѫ прин Димитріе Цикиндѣл, ла Бѳда. 1802.

Ядѳнаре де лѳкрѳрй мораличещї прин Досидеѭ Ѳбрадович, традѳсѫ ѧ лимба Дакоромапѫ прин Пърінтеле Цикиндѣл, партѣ ѧтрѫю ѧ Бѳда. 1808.

Історіа пентрѳ ѧчепѳтѳл Романилор ѧ Дакіа де Петрѳ Маіѡр Протопоп ши крѫеск а Кърцилор Ревизор. ѧ Бѳда. 1812.

Історіа Бисѣричій Романилор атѫт ачестор динколаче, кѫт ши ачелѡр динколо де Дѳнере де Петрѳ Маіѡр Протопоп ши крѫеск а Кърцилор Ревизор. ѧ Бѳда. 1813.

Географіа сѳѭ дескріерѣ пѫмѫнтѳлѳй де Николае Николаѳ. 2 Том. ѧ Бѳда. 1814 — 1815.

Катехисмъл чел мик историческ ашезат дѣ Архімандрітъл Флеври, кар рѫмънѣще де Протопопъл Васіліе Колосси. Ла Бѫда. 1814.

Фавъле философичещи ши мораличещи де Цикиндѣл Парохъл Бечкерекъляй, ши ал Школелор препаранде рѫмънещи дин Арадъл векю Катехет. Ан Бѫда. 1814.

Біллом педагогіа ши медодика традъсц а лимба Дакоромънѣскъ де Наѫм Петрович. Ла Бѫда. 1818.

Грамматика романѣскъ де Кѫстантин Діаконович Лога. Ла Бѫда. 1822.

Старѣ де акѫм а Принципатѫрилор Молдавіей ши Валахіей де Ѳѫмас Ѳоритон Енглезъл Сол фіинд ла Цаліград. Типъритъ ан Париж ла 1812. Іар акѫм тълмъчитъ ан лимба романѣскъ. Ла Бѫда. 1826.

Повъцѫиторюл Тинеримій кътръ дрѣпта четире де Д. Лазар фостъл Професор а Аналтелор романещилор Школе дин Бѫкѫрещи. Ла Бѫда. 1826.

Адѫнаре де пилде бисеричещи ши философичещи тълмъчите депе лимба гречаскъ пе чѣ романѣскъ де Кѫстантин дин Голещи. Ла Бѫда. 1826.

Лѣмнаре а кълъторій мѣле Кѫстантин Радович дин Голещи, фъкѫтъ ан анъл 1824, 1825, 1826. Ла Бѫда. 1826.

Кѫвънтаре деспре Постѫриле Бисѣричій гречещи а Рѫсъритълъй, май алтъю пе лимба

греческѫ скрисѫ, іар акѹм скоасѫ пе лимба романѣскѫ, кѹ Благословенїа пѹртѫторюлѹй Православіей Прѣосфинцитѹлѹй Митрополит а Оуггровлахіей Анастасіе тупъритѫ ла Бѹда. 1828 a).

---

a) Чіне е Традѹкторіѹ ачещіі Кърцї, нѹ сѫ ціе, атѫта цім, кѹмкѫ ачастѫ Карте днтрѫй сад скріс латінѣще, ші нѹ гречѣще, де Пърінтеле Самѹіл Клаін Іеромонах дін Чінѹл с. Василіе чел маре дін Блаж, сѹпт тітѹла: Dissertatio de jejuniis in Ecclesia Graeca observandis et. l. Виена пела a. 1780. Ан каре кѹ марї довезї аратѫ, кѹм кѫ Постѹріле аѹ фост фѫкѹте маї кѹ самѫ пентрѹ Кълѹгърї, ші нѹ пентрѹ Мірѣнї. Нічї ачѣіа нѹї адевърат, кѫ ачастѫ Карте с'аѹ тіпъріт кѹ благословенїа Мітрополітѹлѹї Анастасіе ал Оуггровлахіей; пентрѹ кѫ дела анѹл 1780, пѫнѫ ла времіле ноастре Мітрополіт ан Цара романѣскѫ кѹ ачест нѹме нѹ аѹ фост; іар ан анѹл 1828, кѫнд саѹ тіпъріт ачастѫ Карте романѣще, ан Оунгровлахіа ера Мітрополіт Грігоріе, каре бърбат, пе кът ера кѹноскѹт, ачест фѣлѹ де благословеніе, днтрѹ адевър, нѹ ар фі дат. Яша дарѫ ачастѫ Къртічікѫ с'аѹ скріс днтрѹй латінѣще, ші нѹ гречѣще, ші адевъратѹл ей Яѹктор іасте рѫпосатѹл Пърінтеле Самѹіл Клаін, ѹн бърбат, каре прін ачастѫ Дісертаціе, прін Elementa Linguae Dacoromanae sive Valachicae: Viennae. 1780. прін проповеданїіле ла морцї. Блаж. 1784. ші прін Андрептарѣ стілѹлѹї ан с. Біблїе ан Блаж. 1795. ші алте мѹлте скрісорї, каре не аѹ лъсат дѹпѫ моартѣ са, іасте кѹ мѹлт маї

Рѕспѹндере десгѹрѕтоаре ла кѕртирѣ дин Хале л анѹл 1823. сѹѣ титѹла: Erweis, daß die Walachen nicht römiſcher Abkunft ſind — де К. Консіліер - - - фѕкѹтѕ. Лтѧй латинѣще, іар акѹм Дакоромѧнѣціе тот де ачелаш Ѧѹктор Дамаскин Ѳ. Божинак. Бѹда. 1828.

Философіа кѹвѧнтѹлѹй ши а нѕравѹрилор сав Логіка ши Иѧика Елементаре, кѕрора се пѹне лнаінте Історіа философичаскѕ, скрисе лтѧй латинѣще де лѕѹдатѹл Професор Іѡ. Гатл. Ленекіе (Heinecius) апой традѹсѕ л Лимба Еллинѣскѕ де Дѹмнѣлѹй мареле Бан Гр. Брѕнковѣнѹл. Ир акѹм л Лимба ромѧнѣскѕ де Ефросин Потека спре лкѕцѕтѹра ла леціїле сале де философіе. Бѹда. 1829.

кѹноскѹт ла Стрѕіні, ші ла Ромѧні декат орі че Карте гречаскѕ, сав оаре каре нѹмаі кіпзѹіт Мітрополіт Лнастасіе; ші, лнтрѹ адевѕр сѹпт нѹмеле Пѕрінтелѹі Клаін ар фі авѹт ачаста Карте лнтрѕ Ромѧні маі мѹлтѕ трѣчере, декѹм оаре акѹм; фѕрѕ ачѣа Veritas ipsa vincat, non aliud quodpiam, quod saepe veritatem obfuscat. Адевѕрѹл сѕ лнвінгѕ, ші нѹ алт чева, каре адѣсеорі лнтѹнекѕ адевѕрѹл. Agamant. Palladii Responsa ad Dubia Anonymi adversus Privilegium S. Steph. Abbatiae s. Martini a. MI. concessum. s. l. 1779. лн Praefac.

Семнѫл бѫкѫріей ши ал пофтей инимей, карєле прѣстрълъчитѫлѫй Домн Нестор Іwановичь Епископѫлѫй Арадѫлѫй ал лнтинде Моусн Сѫчѫл. Бѫда. 1829.

Каркалеки Захаріа Библиотека ромънѣскъ. Партѣ I. II. 1829. Партѣ III. IV. 1830.

Ѳеwфрон де Іwан Ѳеwдорович, Пароҳ ромъ-неск л Пеща. Бѫда. 1832.

Лога Віаца лѫй Хс̃. Бѫда. 1832.

Васич Унгурѣн (Доктор) Лнтропологіа. Бѫда. 1830.

Ачелаш. Діететіка. 1831.

Нѣгое Калиндар кѫ кипѫл лѫй Іwан Хѫніади. 1830.

Ачелаш. Калиндар кѫ кипѫл лѫй Ладислаѫ Хѫніади. 1831.

Ачелаш. Калиндар кѫ кипѫл лѫй Матіаѫ Корвінѫ. 1832.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Темнішоарѫ (Temesvarinum) Ораш лн Вармегіа Темнішоарей.

XXVI.

Лн ачест Ораш, лн каре сѫ афлѫ ші лѫкѫінца Вѫѣ Епіскоп ромънеск; пела анѫл 1790 ера о Тіпографіе ромънѣскъ, лн каре, пела анѫл маї сѫс нѫміт лѫ ешіт о Карте деспре 7. таї-

не але Бісѣрічіі рѫзѣрітѫлѣї. Де чіне аѫ фост фъкѫтъ, ші кѫнд аѫ ѧнчетат, нѫ съ щіе.

C.

АѪСТРІА.

Вінна (Vienna, Vindobona), Ораш де Капетеніе ѧн Ѧвстріа де жос.

XXVII.

Пела анѫл 1777 ѫн Тіпограф кѫ нѫмеле Іосіф Кѫрцбек, аѫ фъкѫт аічї о Тіпографіе романѣскъ, ші с'аѫ нѫміт Тіпограф крѫеск ал рѫзѣрітѫлѣї. Ѧчастъ Тіпографіе пела анѫл 1793 прін Контракт де кѫмпѫраре аѫ трекѫт ла ѫн Ѧгент де Кѫрте кѫ нѫмеле Стефан Наѳанович, ші дела ачеста ла Ѫніверсітатѣ дела Пещѣ, прекѫм ам вѫзѫт маї сѫс. Кѫрцї, че ам вѫзѫт дін ачаст Тіпографіе, сѫнт ачѣсте ѫрмѫтоаре:

Ѧриѳметикъ романѣскъ ши немцаскъ. Ѧ Беч. 1777.

Бѫкварїю пентрѫ Прѫнчіїй чей рѫмѫнецій, карій съ афлъ Ѧ Крзіѫ оунгѫрѣскъ ши Хотарѫле Єї Ѧпревнате, кѫ довоірѣ стѫпѫнторилѫр. Саѫ тѫпѫрит Ѧ Беч ла Іѫсиф де Кѫрцбек рѫзѫритѫлѣї Тѫпограф дела Кѫрте, ла анѫл 1781.

Прѣскꙋртꙋ Ѧрꙁтаре, ѧ Беч. 1784.
Карте де мѫнꙁ. Беч. 1785.
Правилꙋ де ѡбще аѳпра фаптелѡр челѡр рѣле, ши педепсирей лѡр. ѧ Беч. 1788.
Ѧдꙋнарѣ Каꙁанійлѡр. ѧ Беч. 1793.

D.

БꙋКОВІNА.

Рѫдѫвц (Radoicinum) Орꙋшꙋл ѧн Бꙋковіна.

XXVIII.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Пѫнꙁ с'ав цінѳт Бꙋковіна де Молдова, с'ав пѫнꙁ ла анѳл 1777 ав фост ачест Орꙋшꙋл скаѳнѳл ѳнѳї Епіскоп дін Молдова, каре Епіскопіе маї пе ѳрмꙁ с'ав мѳтат ла Черновіц. Пе ла анѳл 1744 Епіскопѳл де атѳнчї Варлаам ав рѫдікат ѧн ачастꙁ Епіскопіе о Тіпографіе ромѫнѣскꙁ, прекѳм адеверѣꙁꙋ ѳрмꙁтоарѣ Карте.

Катавасіарю тꙋлмꙁчит пе лимба ромѫнѣскꙁ, тꙋпꙁрит ѧ Тꙋпографіа чѣ ноаѡ а сфѫнтей Епископій Рѫдѫвцѳлѳй. Сѳпт Іѡанн Николае Маврокордатѡ ВВ. Митрополитꙋл Никифор, ши Епископ Рѫдѫвцѳлѳй Варлаам ѩзснѳ. (1744).

Чѣрновіц (Ciernovicium) Ораш ѧн Цінѹтѹл Чѣрновіцѹлѹї.

XXIX.

Ѧн ачест Ораш сѫ афлѫ акѹм Епіскопіа рѡмѧнѣскѫ, шї о Тіпографіе ромѧнѣскѫ а ѹнѹї Тіпограф кѹ нѹмеле Петрѹ Екхарді, каре сѫ нѹмѣще кесаро-крѫеск Тіпограф а Цінѹтѹлѹї, прекѹм адеверѣзѫ о Граммаціка немцаскѫ-ромѧнѣскѫ фѫкѹтѫ де Ѧнтон Марки, Діректорѹл Шкоалелор ромѧнещї ѧн Бѹковіна. Тіпѫрітѫ ѧн Чѣрновіц. 1810.

BCU Cluj / Central University Library Cluj